Poštnina plačana v gotovini LETO LIX V Ljubljani, v sredo 18. marca 1931 ŠTEV. 63 a Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2030, — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Akademska mladina

poziva vse podjetnike kinov, kavaren in drugih zabavišč, da odpovejo danes zvečer t. j. na predvečer molitev za naše brate v Primorju vse prireditve in godbo.

OBVEŠČAMO

vse tovariše akademike, da se bo vršila akademska sv. maša za naše preganjano ljudstvo v Primorju 19. t. m. ob 11 v cerkvi sv. Jožefa. Zbirališče je točno ob 10 na univerzi. Tovariši, udeležite se polnoštevilno! Akademska omladina.

Junaštvo poceni

Ne da se tajiti, da je Julijska Benečija v letu 1931. stopila močno v ospredje med problemi, s katerimi se mora baviti evropsko javno mnenje. V Italiji se je skušal z državniško spretnostjo utajiti obstoj slovanske manjšine v novih državnih mejah. Ni dvoma, da bi to prizadevanje najvišjih faktorjev imelo precejšen uspeh, če bi bilo ravnanje z manjšinami drugačno. Toda napaka je bila že v tem, da so v eni sapi tajili obstoj manjšin ter v isti sapi zatrjevali svojo odločno voljo, da manjšine asimilirajo. Če v mejah Italije ni bilo možno, podvreči to logiko natančnejši analizi, je vendar zunaj Italije javno mnenje naredilo svojo sodbo. Ta sodba ni bila v prilog fašizmu, tudi ni italijanskemu narodu povečala ugleda med svetom. Tega neugodnega rezultata gotovo niso krivi Slovenci in Hrvatje. Narod se pač asimilacije otepa, kakor se po razmerah more. Če se vpitje sliši iz hiše, vedo sosedje, da v hiši ni vse, kakor bi moralo biti.

Med italijanskimi visokimi krogi se že močno uveljavlja naziranje, da država ne postopa modro z manjšinami. Tudi ti so sicer zagovorniki asimilacije — italijanski duševnosti sploh manjka nasprotna kategorija — a modri so toliko, da se nadejajo bolj varnega in trajnega uspeha od milejših sredstev. Zmerna struja meni, da je treba slovansko ljudstvo pridobiti z dobroto, s prijaznostjo, popustljivostjo v manj važnih rečeh. Tako bi narod začel mileje soditi državo in italijanstvo ter bi se ščasoma dal zlepa asimilirati.

Fašisti in nekdanji iredentisti izpod Avstrije so povečini drugega mnenja. Ti si ničesar ne obetajo od milega in prijaznega nastopanja proti Slovanom. Asimilacija se po njihovem naziranju ne da doseči zlepa. Treba je z brezobzirno silo narodu vsiliti italijanski jezik, tiste pa, ki se temu upirajo, kaznovati ali izgnati. To mnenje zastopa odločno vrhovni tajnik fašistovske stranke Giuriati.

Da ne bi prevladala zmernejša struja, morajo ekstremisti dokazovati, kako pogubna je popustljivost in kako se utegne razpasti slovansko četaštvo z atentati in uboji, če se ne drži vsa dežela v izjemnem stanju. Ker so domačini tako previdni, da ne segajo več po orožju, da ne bi dajali fašistom v roke teh zaželjenih argumentov, morajo v goriški deželi italijanski upravitelji sami skrbeti, da slikajo razmere hujše nego so v resnici.

Iz tu pojasnjene mentalitete se razume, zakaj se hoče pred izjemnim sodiščem dokazati, da so v Koprivišču pri Kalu nad Kanalom domačini ubili finančnega stražnika Rastellija iz direktno političnega motiva. Justica naj služi strankarskim namenom.

Ponoči od 25. na 26. februarja so v kapucinskem samostanu v Sv. Križu na Vipavskem razpočile steklenice, napolnjene s smodnikom. Kaj je s tem atentatom? **Na 25. zvečer sta prišla v samostan faš. pol. tajnik Vaccari iz Ajdovščine in en miličnik. Pozno zvečer okrog osmih sta odhajala. Po polnoči se je razpočila ena steklenica v prvem nadstropju in ena v tretjem. Ugotovljeno je, da »atentatorji« niso vdrli skozi vrata v samostan. Tudi to je gotovo, da pes čuvaj na dvorišču ni opazil ničesar, ker ni lajal.** Hlapci so po eksploziji tekli v samostan (ker spe v posebnem poslopju) in našli patra Cefirina (popolnoma oblečenega), ki je zaklical: »Ugasite luč, da ne bodo orjunaši streljali!« Kako je mož mogel vedeti, da so orjunaši prišli palit smodnik v samostan? Bombe so bile sploh neučinkovite, kar so tudi italijanski časopisi ugotovili. Drugo jutro po »atentatu« so prišli obiskovalci prejšnjega večera delat preiskavo. Aretirali so **mežnarja, ga gnali v Ajdovščino in silili vanj, naj izjavi, da je »atentat« naročil župnik Rejec.**

Tudi »napad v Bovcu« je bil sumljivo nedolžen. Fašistu je bila z indijansko preciznostjo prestreljena kapa in še tako, da je bil preluknjan liktorski znak. Ali so orjunaši hoteli na ta način znak fašistovske stranke onečastiti?

Kaj pa v Želinu? Pozno zvečer je neki finančni stražnik vzel pri gostilničarju v Želinu kolo na posodo, da se popelje v Cerkno. **Na poti mu je počila gumijasta cev. Popustil je kolo in tekel nazaj, ker je v razburjenosti zamenjal pok cevi za strel. Res so pozneje našli kolo na cesti s tako razpočeno cevjo, da je bilo kolo trenutno nerabno.** Aretirali so v Cerknem 12 fantov, jih kakor Pilat »pretepli in izpustili«. Enega so pridržali, ker je policijski pes našel iz doline sled do njega. Fant je namreč kak dan poprej ob vodi pri cesti rezal vrbove šibe in se nahajal torej v bližini mesta, kjer se je »zločin« zgodil. Časa seveda pes ni mogel uganiti.

Vse take dogodke julijsko časopisje z bobnom razglaša. Pri funkcijonarjih, ki prvemu alarmu nasedejo, žalibog ni vselej tiste moške odkritosti, da bi pomoto priznali in na višjem mestu pojasnili zadevo, kakor je bila. Policijski agenti imajo svoj interes, da slikajo vsako reč kot političen zločin, ker dobivajo po 10—200 lir nagrade za »odkritje«. Pod tem sistemom narod sicer trpi za žive in mrtve, a njegov odpor jekleni in vsak dan je bolj jasno, da fašistična Italija s silo ne bo dosegla svojega namena. Če trpi ugled italijanskega naroda v svetu, gre to v obilni meri na račun slepega ekstremizma. Že Ivan Cankar je zaklical raznarodovalcem: **Pustite, ta burka je stara že 1000 let!**

Bruna v svojem očesu ne vidiš . . .

Nemški list obsoja dvojno moralo fašizma - Preganjanje slovenskega kat. tiska

Köln, 17. marca. »Kölnische Volkszeitung« obravnava v pismu svojega rimskega dopisnika zopet okrožnico jugoslovanskih škofov glede omejevanja verske svobode Jugoslovanom v Italiji. **List obsoja dvojno moralo fašističnega tiska, ki se na eni strani z vso odločnostjo zavzema za Italijane v drugih državah, a ne dopušča, da bi tudi drugi narodi skrbeli za svoje krvne brate, ki živijo izven narodne države.** Tako je rimska »Tribuna« še nedavno odločno protestirala proti izjavi lorda Stricklanda, da fašistična Italija pošilja na Malto denar, da bi tam ustvarila italijansko iredentistično gnezdo. Fašistični list je ogorčeno zatrjeval, da Italijani ne želijo drugega kakor zavarovati italijanske kulturne tradicije in jezik na otoku, medtem ko jim Strickland podtika politične naklepe. Angleži hočejo zatreti italijanstvo na Malti, v svojih kolonijah pa so pustili podvrženim narodom popolno narodno svobodo. To vendar ne gre. »Kölnische Volkszeitung« pripominja, da je čisto umevno, da Italijani zahtevajo, da ne delajo Angleži prav glede njih izjeme; toda temu dosledno bi tudi Italijani ne smeli delati izjeme glede Slovanov in Nemcev v Italiji. **Povsem opravičeno prinaša od časa do časa Stricklandovo časopisje Italijanom na krožnik njihovo trdo postopanje z narodnimi manjšinami.** Ako trdijo Italijani, da je absolutno potrebna raznaroditev Slovanov in Nemcev v Italiji, potem sme z isto pravico trditi, da je potrebno poangleženje Maltezarjev. **Italijani iščejo pezdir v očesu svojega bližnjega, bruna v svojem očesu pa ne vidijo.**

Ista »Tribuna« je iskala razlog za okrožnico jugoslovanskih škofov v tesnih odnošajih med nadškofom Bauerjem in jugoslovansko vlado in pa v pretvezni častihlepnosti zagrebškega nadškofa. **Rimski dopisnik uglednega kölnskega lista očita fašističnemu tisku, da pač nalašč pozablja, da so okrožnico odobrili vsi jugoslovanski škofje, da torej ni delo enega škofa.** Glede avtorjeve osebe same pa poroča dopisnik, da je naredil nadškof Bauer, ko se je pred leti mudil v Rimu, na inozemske katoličane s svojim odločnim, a kljub temu uljudnim ponašanjem, zelo simpatičen vtisk. Ako iščejo fašistični listi razlage za okrožnico v osebnih nedostatnostih zagrebškega nadškofa, so gotovo na napačni poti.

Kar je papeževa slika prevelika

Koledar, ki ga je izdala Goriška Mohorjeva družba za l. 1931., še vedno plenijo po deželi, ne da bi orožniki navedli vzroke zaplembe. Kakor znano, je dal koledar zapleniti goriški prefekt Tiengo šele tri mesece potem, ko je prejšnji prefekt Domnieri natis dovolil. Prefekt Tiengo o zaplembi sploh ni izdal po zakonu predpisanega odloka, tako da danes nihče ne ve, radi katerega sestavka je bil koledar te katoliške bratovščine zaplenjen. V zadnjem času so pričeli pleniti koledar tudi v tržaški pokrajini. V neki vasi na Krasu so rekli orožniki, da so koledar pobrali radi šaljivega »Prerokovanja stare Sembilje za l. 1931«, katero pa ne vsebuje nič sumljivega. Drugod se zopet navaja kot razlog zaplembe »Legenda o ptičjem gnezdu«. Tako je prišla tudi slavna Selma Lagerlöf v spor s fašizmom. V Repentabru je moral župnik s prižnice oznaniti, naj ljudje prinesejo koledarje v župnišče, da si orožniki olajšajo delo. Koledar plenijo tudi v slovenski Istri.

Za razpoloženje fašizma napram Vatikanu je značilno, da so varnostni organi ponekod navajali kot vzrok zaplembe okolnost, da je slika sv. očeta v primeri s prestolonaslednikovo mnogo prevelika! V ostalem pa ljudstvo dobro ve, s kakšnim namenom je goriški prefekt odredil zaplembo. Mohorjeva družba že zdaj nabira naročnike za prihodnje leto. Z zaplembo je prefekt hotel omajati zaupanje naročnikov v obstoj družbe in tako posredno zadati smrtni udarec temu edinemu katoliškemu književnemu podjetju v Gorici.

Obsodba župnika Fruliča

Trst, 17. marca. Pod senzacionalnimi naslovi kakor »Eksemplarična obsodba slovanskega duhovnika« prinašajo tukajšnji listi podrobna poročila o poteku razprave pred pazinskim sodiščem proti župniku Simonu Fruliču iz Grdega sela. Pazinski orožniki so prisodili župniku sto lir globe, ker da je širil med ljudstvom prepovedane knjige s protidržavno vsebino. Župnik je vložil pri pazinski sodniji po svojem odvetniku dr. Brajši iz Gorice utok. Sodniku je župnik Šime Frulić izjavil, da ni širil prepovedanih knjig, temveč »Društva sv. Mohora za Istro«, ki so se tiskale v Gorici s privoljenjem oblasti. Med knjigami se je nahajal koledar istrske Mohorjeve družbe »Danica« in tega so karabinerji zamenjali z »Danico«, Društva sv. Jeronima, ki se je tiskala v Zagrebu in so jo italijanska oblastva v Italiji prepovedala. Državni pravdnik je vzel župnikovo izjavo na znanje in izjavil, da župnika ni mogoče obsoditi na podlagi ovadbe karabinerjev, kajti med ljudstvo je delil oblastveno dovoljene knjige. Ker pa je bilo treba slovanskega župnika na vsak način obsoditi, je državni pravdnik takoj našel za to primeren paragraf, in sicer 114, ki prepoveduje širjenje tiska v javnih prostorih. Zagovornik dr. Brajša je v preciznem govoru zavrnil tezo državnega pravdnika trdeč, da župnik sploh ni delil knjige publiki, temveč le naročnikom, ki so čisto določene osebe; storil je to kot **poverjenik** Mohorjeve družbe. Zagovornik je oprl svoja izvajanja na razne razsodbe kasacijskega sodišča. A vse ni nič izdalo, ker je bilo treba slovanskega duhovnika obsoditi. Sodnik je obsodil obtoženca kar na 500 lir globe. Ta je vložil utok na tribunal. »Piccolo« navdušeno odobrava obsodbo, češ da gre za zločin proti italijanstvu in za razkrajajočo in uporniško propagando med drugorodnim prebivalstvom Istre, ki je bila vselej italijanska. Koledar »Danica« je protiitalijansko propagandno sredstvo, čeprav so dovolila italijanska oblastva v svoji preveliki dobrohotnosti njega natisk, pa naj misli nadškof Bauer kar hoče.

Proti belgrajskemu nadškofu

Rim, 17. marca. »Giornale d'Italia« piše o navodilih, ki jih je dal belgrajski nadškof Rodič glede molitev za versko svobodo Jugoslovanov v Italiji v smislu okrožnice jugoslovanskih škofov. Nadškofova navodila je priobčilo glasilo belgrajskih katoličanov »Glasnik« in v tem listu je istočasno izšla priložnostna pesem pesnika Čičića, ki graja preganjanje Cerkve na Primorskem. Rimski list z namišljenim začudenjem ugotavlja, da je tudi belgrajski nadškof odredil, da se tudi v njegovi nadškofiji opravijo molitve in tako zadobi srbski politični napad proti Italiji vso obliko složnega čina vse katoliške Cerkve v Jugoslaviji«. — Tržaški »Piccolo« v svoji opombi zahteva, da je treba v odgovor na okrožnico jugoslovanskih škofov še ostrejše nastopiti proti slovanski duhovščini v Italiji. V Zagrebu in Belgradu naj potem le cvilijo in grozijo.

Za Sv. Križem Sv. gora

Pariz, 17. marca. V zadnjem času je pričela francoska javnost bolj pozorno slediti dogodkod na Primorskem. Tako poroča »Le Petit Niçois« preko Genove iz Gorice, da so v nedeljo 8. marca ponoči prebivalci okoli Stolnega trga, kjer se nahaja policijsko ravnateljstvo, čuli grozno vpitje. Četrt ure pozneje je prispel voz »Zelenega križa«, ki je mučenca odpeljal v mestno bolnišnico. Istovetnosti osebe ni bilo mogoče ugotoviti, ker policija straži svojo žrtev tudi v bolnišnici.

Isti list poroča o drugem dogodku, ki se je odigral na Sv. gori pri Gorici in mora vsakemu, še tako mlačnemu katoličanu seči do mozga. **Iz neke vasi Zgornjega Krasa je romala to jesen skupina deklet na Sv. goro. Vprašale so za slovensko spoved, pa jih pater frančiškan ni hotel slovenski spovedati. Nato so mu rekle, da pridejo na njegovo odgovornost k sv. obhajilu brez spovedi. Tako se je tudi zgodilo.**

Po pomorskem sporazumu

Sence se zbirajo nad francosko-italijanskim prijateljstvom

Pariz, 17. marca. kk. Kakor piše »Petit Parisien«, so do sedaj že obljubili Henderson, Grandi in Zaleski, da bodo osebno prišli na zasedanje organizacijskega odbora panevropske komisije dne 24. marca v Pariz. Upati je, da se bo tudi dr. Curtius še v zadnjem trenutku odločil za potovanje v Pariz. Grandi bo že par dni pred začetkom zasedanja prišel v Pariz prve dni prihodnjega tedna. To je posebna prijateljska gesta nasproti Franciji, katere odnošaji do Italije so po sklepu mornariškega kompromisa postajali vsak dan prisrčnejši. V ostalem so se diplomatska pogajanja že včeraj zopet začela med francoskim poslanikom v Rimu de Beaumarchaisom in konzulto. Vsa sporna vprašanja, ki so še nerešena, so obravnavali podrobno ter upajo, da bo tudi tu prišlo tako hitro do sporazuma kakor pri mornariškem kompromisu. »Journal« in »L'Oeuvre« pišeta, da bo prišel Grandi v Pariz prej na posebno željo francoske vlade, da ne bo še enkrat Anglija nastopila kot posredovalka med Rimom in Parizom. Radikalna »Republique« pa je zelo nezaupljiva radi novih francosko-italijanskih razgovorov in piše: »Položaj pri pogajanjih je videti tak, kakor da bi mi bili Italiji kaj dolžni. Italija zahteva teritorijalne, finančne in gospodarske koristi. Italija zahteva Sirijo in Kamerun, zahteva vlado nad Tunisom, zahteva od nas, da preskrbimo delo njenim izseljencem v Franciji, celo če bi mi sami radi krize trpeli, nazadnje hoče imeti pa še posojilo.« »L'Oeuvre« piše tudi, da so italijanske čete potem, ko so zasedle zadnja skrivališča Senusijev v Tripolisu, prodrle še čez dosedanjo mejno črto v francoski Tibesti, da povzročijo izvršeno dejstvo za pogajanja o novi meji med Tunisom in Tripolisom. Pri tem pa so bili Italijani razočarani. Vse oaze onkraj meje so še pravočasno zasedle francoske čete.

Francosko nemška sprava

Berlin, 17. marca. AA. Semkaj je prispel v spremstvu soproge francoski senator De Jouvenel. V Berlinu ostane nekaj tednov in bo imel važne pogovore o francoskonemškem zbližanju. V razgovoru z novinarji je De Jouvenel rekel, da so celo francoske desničarske stranke pričele priznavati važnost nemškofrancoskega sodelovanja. V Franciji se bore, kot v drugih evropskih državah, razni interesi. Zato bo treba počakati, da pride do sporazuma in se store v korist francoskonemškega zbližanja praktični koraki. Končno je De Jouvenel izrazil upanje, da se bosta Nemčija in Francija popolnoma sporazumeli.

Valdemaras pred sodiščem

Kaunas, 13. marca. Usoda se mnogokrat norčuje iz velikih političnih mož. Naš Voldemaras, katerega je politična ambicija potegnila iz mirnega tihožitja v našem liceju, kjer je poučeval kot profesor, ter napravila iz njega prvega litavskega diktatorja in strah vse Evrope (pri tem mislim seveda samo na zasedanja Društva narodov, kjer je naš »Pupendiktator« neštetokrat moril do obupa evropske delegate) bo prišel sedaj pred vojaško sodišče. Sedanja vlada Smetone je sicer prevzela od svojega prednika diktatorske ambicije, njega samega pa je takoj zaprla. Materijal je zbran, priče so pozvane, obtožnica je napisana, proces proti malemu profesorju, kateremu so na žalost do golega ostrigli njegove legendarne kot ščetine pokoncu stoječe lase, se lahko prične. Pred sodišče pride on sam in 24 njegovih sotrudnikov. Obtožnica mu predbaciva, da je vodil zaroto proti ustavi, z namenom, da se ustanovi diktatura. Proces bo zbudil že vsled osebe same največje zanimanje po vsej deželi. In ker se vlada boji, da bi prišlo do kakih nemirov — v Litvi jih je veliko, ki bi iz srca radi linčali Voldemarasa — je podvzela vse potrebne korake, da se to prepreči. Naša armada je pripravljena in policija ima najstrožja povelja. Tako se pričakuje, da bo Voldemaras sojen brez velikih zunanjih obredov.

Kar se tiče kulturnega boja v naši državi, moram na žalost zopet le poročati, da ne vidimo nikjer znakov za izboljšanje. Nasprotno, z vso gotovostjo namreč se trdi v krogih zunanjega ministrstva, da bo naš poslanik pri Vatikanu dr. Šavliz odpoklican. Papeški nuncij Baroloni je sicer že pred nekaj časom zapustil Litvo, toda brez namena, da se predstavništvo ukine. Vlada hoče očividno iti do skrajnosti, ker bi z odpoklicom svojega poslanika javno manifestirala, da se noče pogoditi s sv. Stolico glede položaja katoliške cerkve v državi. Sv. Stolica je od vlade brezpogojno zahtevala, da mora, predno se sploh začnejo kakšna pogajanja za sporazum, biti upostavljen bivši red, torej, da se morajo razveljaviti vse naredbe proti katoličanom. Nadalje izjavlja sv. Stolica, da svoji duhovščini ne more in ne sme prepovedati političnega udejstvovanja, kakor to zahteva Smetona, in sicer iz tega razloga, da so duhovniki tudi državljani in imajo poleg svojih drugih državljanskih dolžnosti in pravic tudi pravico sodelovati, kakor vsak drugi na političnem polju. Ker sta obe stranki zavzeli tako neupogljivo stališče, ne pričakujemo hitrega izboljšanja. Sicer pa je gotovo, da se od zunaj pojavlja vedno hujši pritisk na litavsko vlado da bo pametna, ker ji njena lega ne dovoljuje luksusa notranjih bojev.

Ema Wilimaite.

Romunska kraljica mati na potu skozi Jugoslavijo

Belgrad, 17. marca. ž. Romunska kraljica-mati in princezinja Ileana sta nocoj prispeli v Belgrad. Tu ostaneta kot gosta naše kraljeve rodbine. Nato odpotujeta v Pariz, kjer obiščeta sorodnike kraljice Marije. Iz Pariza odpotujeta v Saint Prieuc. Od tam pa v Sigmaringen, kjer se bo v kratkem vršila ženitev enega izmed rodbine Sigmaringen.

Kardinal Maffi umrl

Pisa, 17. marca. AA. Tu je po kratki bolezni umrl kardinal Peter Maffi. Listi se hvaležno spominjajo njegovih rodoljubnih del, njegove usluzbe in konciljantne osebnosti, zlasti njegovih znanstvenih in duhovniških odlik.

Nova kat. župnija v Subotici

Subotica, 17. marca. —ž—. Ker so se predmestja Subotice zelo povečala, je katoliška škofija sklenila, da v 4 predmestjih sezida po eno novo cerkev.

Imenovanja v armadi

Belgrad, 17. marca. —l—. Nj. Vel. kralj je na predlog vojnega ministra podpisal ukaz, s katerim se postavlja za poveljnika 1. bataljona 15. pešpolka pehotni podpolkovnik za generalštabne posle Vladimir Grba, za vršilca dolžnosti načelnika poveljstva bregalniške divizijske oblasti pehotni podpolkovnik za generalštabne posle Mirko Burja, za sanitetnega poročnika dr. Stanko Jereb in Janez Gantar, za apotekarskega pomočnika Milana Sturma, za poveljnika 2. bataljona 14. pešpolka »Prestolonaslednika Petra« pehotni podpolkovnik Mihajlo Pavičević. V rezervo je preveden prejšnji rezervni pehotni podporočnik dr. Mirko Kambič.

*

Belgrad, 17. marca. AA. S sklepom ministra za promet je v soglasju s predsednikom ministrskega sveta premeščen po potrebi službe Vladko Potnik, šef postaje Šečan v prometni oddelek železniške direkcije v Ljubljani.

Ural - Sibirija

Sovjeti ustanovili velikanski železo-premogovni trust
Produkcija naj prekaša ameriško - Strah v Londonu

London, 17. marca. os. Tukajšnji gospodarski listi prinašajo senzacijonelne vesti, po katerih so se ravnokar končala pogajanja za poživljenje industrijskega centruma v uralskem gorovju, s katerim bi se naj zvezalo sibirsko premogovno ozemlje. Dne 23. februarja t. l. je namreč predsednik uralsko-kuznaskega odbora izdal naredbo, da se morajo priprave za ustanovitev zveze med uralskim železom in sibirskim premogom pospešiti in da mora k temu prispevati ne samo sovjetska vlada, ampak tudi sovjetsko znanstvo. Delo je projektirano na 5 do 7 let. V odbor so imenovani voditelji sovjetskega gospodarstva; 15. maja morajo biti odboru preloženi delni načrti, 15. junija pa bo odbor razpravljal o celotnem projektu. Znano je namreč, da so skoroda vse industrijske branše, katere je zajela pjatiletka, dosegle zaželjeni cilj, razen premogovne in železne industrije.

Ko je bila Poljska ločena od ruskega teritorija, sta ostala v obratu samo še dva rudnika: v Uralu in v takoimenovanem donskem ozemlju. V Uralu obstojajo velikanske množine železne rude, manjka pa premoga. Sovjetska vlada je našla velika premogovna ležišča v Kuznesku, južno od Tomska ter je sklenila povezati oboje med seboj. **Po dosedanjih poročilih izvedencev se nahaja v Kuzneskem revirju 250 milijard ton premoga, med tem ko ga vsebuje Donski revir samo 60—70 milijard ton.** Poglavitna naloga, ki je tudi najtežavnejša, obstoji v tem, kako zvezati Kuznesk s Uralom, ki je oddaljen kakih 2.000 km. Transportna sredstva so pomankljiva. **Za enkrat hočejo Sovjeti prevažati premog v nove koksove peči, ki jih bodo sezidali v Kemerovu pri Kuznesku, odtod pa dalje do Magnitogorskega v Uralu. Ravno tako bi se nekaj uralske železne rude prepeljalo v Kuznesk, tam predelalo v železo in v jeklo, tako da bi Sibirija bila z železom oskrbljena. Veliki plavži v Magnitogorsku v južnem Uralu so skoroda že dogotovljeni in bodo lahko dali 650.000 ton jekla na leto.** V načrtu je, da bi se vsa ta količina povišala s časoma na 4 milijone ton. Ako pomislimo, da največji ameriški plavži ne vržejo več kakor 3 milijone ton železa na leto, potem mora postati jasno, kaj pomenijo dejansko sovjetski načrti. Sovjetska vlada računa, da bo 1. oktobra že lahko začela z delom in da bo v zadnjem četrtletju 1931 izdelala do 150.000 ton surovega železa.

V Uralu ležijo še velikanska ležišča bakra (1930: 46.000 ton), svinca (14.000 ton) in cinka (4.700 ton). Po sedanjem načrtu hoče vlada zvišati količino bakra na 87.000 ton, svinca na 19.000 ton in cinka na 10.500 ton, ki bi se uporabljale v kemični industriji, za katero se gradijo nove velikanske tovarne. Pjatiletka, ki pred dvema letoma še ni uvidela važnosti tega v vsakem oziru kolosalnega načrta, je predvidela za Ural in za Kuznesk eno milijardo 870 milijonov rubljev državnih investicij v razdobju vseh pet let. **Danes, ko so novi načrti skoroda že dodelani, je vlada pripravljena investirati samo v letošnjem letu ogromno vsoto ene milijarde 320 milijonov rubljev, od katerih bo 75 odstotkov porabljenih izključno le za gradbo novih tovarn in novih obratov. Sovjetska težka industrija je v letošnjem letu nadkrilila predvojno produkcijo samo za 5 milijonov ton. Novi uralsko-sibirski trust pa hoče produkcijo zvišati do leta 1936 tako, da bo predvojno nadkriljevala za 25 milijonov. — Amerika producira letno 31 milijonov ton, Nemčija 11.6 milijonov ton, in Francija 10.1 milij. ton.**

Za enkrat se mora ugotoviti, da je načrt res velikanski in da bi svetovno gospodarstvo temeljito preokrenil, če se posreči. Toda manjkajo še stroji, manjka materijala za zgradbo. Do 1. oktobra potrebuje sam Magnitogorsk 22 tisoč delavcev in 800 inženerjev. Stroji prihajajo iz tuzin inozemstva in gospodarstveniki v Londonu se z nervoznostjo povprašujejo, kaj se bo zgodilo, če se načrt v polnem obsegu posreči.

Razveseljiv glas iz Ukrajine

Poljska vlada se pogaja z Ukrajinci in pooblja univerzo

Od našega ukrajinskega dopisnika.

LWOW, 15. marca. Od mojega zadnjega dopisa je preteklo že več tednov. Ukrajinci smo predložili svoje pritožbe Društvu narodov in sv. Očetu. Naša lojalna dolžnost je bila, mirno čakati rezultatov. Akoravno Društvo narodov pri svojem zadnjem zasedanju ukrajinski manjšini oficijelno ni posvetilo nobene pažnje, smo vendar le primorani priznati, da se je po ženevskih manjšinskih debatah tudi stališče poljske vlade napram Ukrajincem znatno izpremenilo. K temu je brez dvoma pripomoglo mednarodno mnenje, ki se je izražalo po svetovnem časopisju, nadalje pa tudi lojalno priznanje poljske vlade, da so se dogajale krivice in da bo poljska vlada storila vse, da se krivci pošče-jo in kaznujejo.

Ta razveseljiva sprememba v stališču poljske vlade napram Ukrajincem je povzročila važno izpremembo tudi v metodah Ukrajincev samih. **S priznanjem se mora ugotoviti, da so voditelji ukrajinskega gibanja pod vplivom lvovskega metropolita kneza Sceptickega spoznali, da je boljše na milejši način priti do sporazuma s poljsko vlado. Če hočejo Ukrajinci spleh kaj doseči in če hočejo še nadalje uživati simpatije mednarodnega javnega mnenja, potem ne smejo odklanjati sporazuma, ki ga Poljska ponuja. Poljska vlada ga je tudi ponudila s tem, da je izrazila svojo pripravljenost, da se pogaja o odškodnini za porušene domove posebno pa za uničene zadruge, ki so bile prve žrtve znanega kazenskega pohoda poljske vlade po vzhodni Galiciji. Poljska vlada je kot predpogoj za vsa nadaljna pogajanja zahtevala, da naj ukrajinski narodni odbor prekliče vse pritožbe, katere je poslal Društvu narodov, češ, da bi s tem Ukrajinci pokazali svojo lojalnost napram svoji domovini in izkazali tudi veliko uslugo poljski zunanji politiki, ki se bo naslednja leta morala boriti za obstoj dosedanjih državnih meja. Nadalje zahteva poljska vlada izrecno udanostno izjavo zastopnikov ukrajinskega naroda v poljskem sejmu. Ako bi Ukrajinci ugodili v obeh točkah, potem bi poljska vlada simpatično razpravljala ne samo o možnosti in o višini odškodnin, ampak tudi o ponovni otvoritvi vseh sedaj zaprtih ukrajinskih gimnazijah. Ravnotako je poljska vlada pripravljena izpustiti voditelja Ukrajincev dr. Levickega in — kar je popolnoma novo — dati Ukrajincem svojo lastno univerzo. Poljska vlada bi eventuelno stavila Ukrajincem na razpolago zadostne kredite, da bi si tudi gospodarsko opomogli.**

Sicer je znano, da so Ukrajinci vedno zahtevali avtonomijo tudi v upravi svojega ozemlja. Nekateri voditelji so izrazili mnenje, da poljskih ponudb ni mogoče sprejeti brez tega najvažnejšega priznanja manjšinskih pravic, vendar pa obstoja upravičeno upanje, da bodo zmernejši krogi zmagali in da ne bodo pustili, da se ta ugodna prilika za pomirjenje Ukrajine ne izrabi v korist ljudstva, ki je že toliko trpelo v preteklosti. Seveda se opaža nemški vpliv, ki bi Ukrajince rad potisnil v brezobzirno nadaljevanje začetega boja, toda po informacijah, katere sem dobil iz ukrajinskih krogov samih, sem mnenja, da tudi ti vplivi ne bodo mogli več uničiti optimizma in dobre volje, ki se polagoma polašča ujarmljene Ukrajine.

—iv.

Slovenski izseljenski svet

Ljubljana, 17. marca.

Zelo važno zadevo so obravnavali danes v Ljubljani zastopniki raznih oblasti, korporacij in organizacij. Šlo je namreč zato, da se uvede v skrb za slovenske izseljence nekak sistem in da se osnuje vrhovna instanca za vsa izseljeniška vprašanja, torej izseljenski svet za dravsko banovino. Inicijativo za ustanovitev izseljenskega sveta je podala Družba sv. Rafaela, ki je danes povabila k sestanku zastopnike vseh zainteresiranih oblasti in korporacij. Sestanku so prisostvovali: zastopnik knezoškofijskega ordinariata g. stolni kanonik Josip Volc, zastopnika banske uprave gg. načelnik dr. Dolšak in šef oddelka dr. Karlin, šef borze dela g. Vončina, izseljenski referent g. Fink, zastopnik Zbornice za TOI g. Zagar, zastopnik Delavske zbornice g. Uratnik, zastopnik Društva denarnih zavodov g. generalni direktor dr. Slokar, zastopnik Kmetijske družbe ing. Lah, zastopnik Jugoslovanske strokov. zveze g. Rutar, zastopnik Narodnega izseljenskega odbora in Narodne strokovne zveze g. Kravos, zastopnik Županske zveze g. Kristan, zastopnica Kršč. žen. zveze ga. Poldka Dolenčeva in zastopniki Rafaelove družbe gg.: p. Zakrajšek, Janez Kalan in Anton Marinček.

Sestanek je vodil p. Zakrajšek. Ta je v daljših izvajanjih utemeljeval ustanovitev izseljenskega sveta. V tujini je 300.000 Slovencev, za katere moramo skrbeti, kar bo v korist domovini in njim, ki so v tujini. Vsaka država in vsak narod mora imeti svoj izseljenski program. Pri nas se je nato dosedaj premalo pazilo, čeprav je izseljensko vprašanje splošno narodno in državno vprašanje. Ni ga skoraj problema, ki se ne bi dotikal tudi tega vprašanja.

Pri nas je delala dolga leta v tem vprašanju skoraj izključno le družba sv. Rafaela. Ta ima versko-karitativen značaj. Ureditev verskega vprašanja je sicer temelj vse ureditve našega izseljenstva. Vendar pa versko vprašanje in karitativnost za izseljence še ne izčrpata vse obsežnosti izseljenskega vprašanja. To je zlo, včasih tudi potrebno zlo ali to zlo pa je treba zdraviti.

Važnosti izseljenskega vprašanja ne smemo podcenjevati. Izseljenci so v tujini agentje svoje domovine. V letu 1928. je znašala aktiva našega izseljenstva okoli 19 milijonov dolarjev, pasiva pa 2,700.000 dolarjev za našo državo. Že iz hvaležnosti moramo skrbeti za naše izseljence in misliti na to, da se poglobijo gospodarski, kulturni in propagandni stiki med njimi in domovino. Najbolj primerna bi bila ustanovitev izseljenskega sveta.

Načelnik g. dr. Dolšak je v imenu gosp. bana pozdravil to idejo in pripomnil, da je že banovina sama nameravala osnovati s posebno odredbo tak izseljeniški svet, vendar pa je še bolje, če je stvar pripuščena privatni inicijativi. Prav tako je pozdravil ustanovitev takega izseljenskega sveta tudi stolni kanonik g. Volc. Za njima so se vsi prisotni zastopniki izrekli za osnovanje izseljenskega sveta, ki je potreben iz mnogih razlogov. Sklenjeno je bilo, da naj bi se ta svet imenoval: »Izseljenski svet za dravsko banovino«. Ta svet bi bil naddruštvena organizacija, v katero bi bili k sodelovanju povabljeni zastopniki vseh zainteresiranih oblasti in korporacij, njegovo poslovanje pa bo vodila družba sv. Rafaela. Po veliki noči se vrši ustanovni sestanek izseljenskega sveta.

Brezposelska kriza v USA

Berlin, 17. marca. AA. Po newyorških poročilih je prisilila naraščajoča brezposelnost in huda gospodarska kriza v Združenih državah, da je ameriški minister za delo, ki so mu podrejena tudi vprašanja naseljevanja, da je razveljavil sporazume med Združenimi državami in evropskimi deželami o izmenjavi delovnih dijakov. Po dosedanjem sporazumu so lahko tudi dijaki po končanih izpitih stopili v Združenih državah v razne službe proti plačilu in dopolnjevali praktično svoje znanje. Te pravice se je letno posluževalo kakih 100 nemških dijakov, ameriški dijaki pa, ki so študirali v Nemčiji, so se večinoma vračali. Pravice naselitve se je posluževalo samo 5 ameriških dijakov letno.

Poljsko-jugoslovanski kongres

Belgrad, 17. marca. AA. Predsednik poljsko-jugoslovanske lige g. V. Kneblovski ima v Belgradu sestanke z gospodarskimi krogi glede sodelovanja na poljsko-jugoslovanskem kongresu, ki bo od 26. aprila do 2. maja v Poznanju, Gdinji, Varšavi in Krakovu. Na kongresu bodo sodelovali delegati gospodarskih, kulturnih in drugih organizacij. Razen tega nameravajo prireditelji kongresa organizirati izlete jugoslovanskih turistov po Poljski, predvsem po njenih največjih mestih. Danes ob 13 se je vršila v dvorani industrijske zbornice v Belgradu konferenca, kateri je predsedoval ravnatelj zavoda za pospeševanje zunanje trgovine gosp. Juraj Tomičić. Konferenci je prisostvovalo mnogo predstavnikov gospodarskih organizacij.

Naglo padanje Trsta

Trst, 17. marca. Uradna statistika o prometu v tržaškem pristanišču izkazuje za februar 1931 3,146.036 stotov skupnega prometa po morju in na suhem, medtem ko je znašal promet lansko leto v istem času 3,667.834 stotov. Še bolj se pokaže naglo nazadovanje tržaškega pristanišča, ako primerjamo letošnji in lanski promet v prvih dveh mesecih. V januarju in februarju je šlo letos skozi pristanišče 6 621.087 stotov blaga, lansko leto v istem času pa 8.032.705 stotov. Število stečajev je silno visoko. Trgovce žene obup v smrt. Tako naraščajo v zadnjem času samomori pred vsem med trgovskim slojem. Tisk o njih ne poroča, ker je v fašistični Italiji to prepovedano.

Nabor s palicami

Postojna, 17. marca. Ko so mirenski in sovodenjski fantje šli na nabor v Gorico, so po stari navadi prepevali slovenske pesmi. Kvestor Modesti je poslal svoje agente, ki so na cesti fante pretepali. Mirenci so pšli. Sovodence so gnali v zapor in jih tam tolkli. Ker agenti ne ločijo furlanske govorice, so podobno napadli tudi furlanske fante, ki so po svoje peli. Bedasti napad je vzbudil novo ogorčenje med furlanskim ljudstvom.

Gospodarska Mala antanta

Praga, 17. marca. kk. Na zborovanju narodnih demokratov v Bratislavi je izjavil trgovinski minister dr. Matoušek med drugim: Predvsem mora iti stremljenje češkoslovaške vlade za tem, da se politična mala antanta zgradi tudi v gospodarsko antanto. Potreba češkoslovaškega industrijskega izvoza agrarnih produktov iz teh držav v Češkoslovaško narekuje, da je treba ustvariti direktno transportno zvezo, s katero bi tranzitni stroški, ki pošiljatve zelo podražijo, postali odveč. Velik del češkoslovaškega eksporta v Jugoslavijo gre v tranzitu čez Dunaj, ne samo iz Češke in Moravske, temveč tudi iz Slovaške. Iz tega tranzita dobiva Dunaj svojo korist, ki je odveč, in je treba samo, da se potem vozne zveze po Donavi najde direktni promet med obema državama tako, da ostane vsa korist tranzita Češkoslovaški in Jugoslaviji. Skrajni čas je že, da se to stori. Slovaška je zelo važen most za zvezo Češkoslovaške z vzhodom in Jugoslavijo. Tod gre tudi pot za carinsko unijo z Jugoslavijo.

Po potresu

Belgrad, 17. marca. AA. Člana glavnega odbora Rdečega križa g. minister v p. dr. Tugomir Alaupović in general dr. Ruvidić, sta se vrnila iz južne Srbije, kjer sta posetila po katastrofi prizadete kraje. V štirih vaseh je postavil Rdeči križ velike šotore za nastanitev dece. V vsakem šotoru sta po dve pomožni sestri. V vseh naselbinah so se organizirali odbori najuglednejših oseb, ki bodo skrbeli skupno s funkcijonarji Rdečega križa za nastanitev dece. Za vzdrževanje vsakega šotora je bila kot prva podpora odrejena 10.000 Din. Ljudstvo je z velikim zadovoljstvom sprejelo način delitve podpor preko Rdečega križa in se zahvaljuje za to akcijo. Vsa akcija se vodi v sporazumu z bansko upravo v Skoplju.

Carinskega premirja ne bo

Ženeva, 17. marca. AA. Konferenca za carinsko premirje se je ponesrečila. Nocoj so javili, da je protokol že pripravljen za podpis. Države se niso mogle sporazumeti v vprašanju datuma, ko bi stopila konvencija v veljavo.

Vino po 90 par liter

Sušak, 17. marca. ž. Tukaj je izzvala veliko senzacijo vest, da bo v kratkem prispel na Reko ruski parnik »Zemlja«, ki bo pripeljal 1 milijon litrov vina s Krima. Vino se bo prodajalo po 90 par. Vsebuje od 10 do 14% alkohola. V najkrajšem času bi imela priti na Reko dva parnika tržaškega »Lloyda z 800 hl vina. Prodajo tega vina je organiziral zastopnik sovjetske vlade Kulumič, ki se sedaj nahaja na Reki in ki je v Nemčiji prodal 3 milijone litrov vina.

Drobne vesti

London, 17. marca. ž. Snoči je ostala vlada v spodnji zbornici v manjšini pri glasovanju o 4 čl. zakona o volilni reformi. Zanjo je glasovalo 262, proti pa 264 poslancev.

Berlin, 17. marca. AA. Ameriška finančna skupina je predložila berlinski občini konkretne predloge o večjem posojilu. Znašalo bi okrog 600 milijonov, od tega 300 milijonov v gotovini.

Zagreb, 17. marca. ž. Pred par dnevi je izginila 11 letna Marija Tišler. Danes jo je blizu Zaboka našel nek kmet, ki jo je pripeljal popoldne v Zagreb.

Rim, 17. marca. ž. Na včerajšnji seji parlamenta je predsednik Federzoni počastil spomin pokojnega Titonija, našteval njegove zasluge za domovino.

Ankara, 17. marca. AA. Po zadnjih podatkih ima Carigrad 580.000 prebivalcev. Prebivalstvo se je zmanjšalo v zadnjih treh letih za 120.000.

Buenos Aires, 17. marca. AA. Waleški princ Georg in predsednik argentinske republike Uriburu so otvorili veliko razstavo britske trgovine. Waleški princ je pri tej priliki govoril v radio.

Buenos Aires, 17. marca. AA. Bomba anarhista Pierettija je eksplodirala v tramvajskem vozu med vožnjo. Pieretti je bil ubit. Eksplozija je povzročila ogromno razburjenje med občinstvom.

London, 17. marca. AA. Finančni minister Snowden je prestal operacijo. Njegovo zdravstveno stanje se je izdatno izboljšalo.

Strašna smrt v valovih

Ladja „Wiking" zletela v zrak — Posadka se hoče rešiti na ledenih ploščah

Newyork, 17. marca. kk. Žalostna tragedija pri Novi Fundlandiji, pri kateri je postala žrtev ladja »Wiking«, ki je lovila kite, se je pripetila ponoči na ponedeljek ob 11, ko je moštvo že odšlo spat. Ker je parnik zamrznil, so hoteli drugo jutro razstreliti vodno pot in razstrelitev filmati. Do eksplozije je najbrže prišlo tedaj, ko so smodnik vsipali v manjše posode in je najbrže pri tem slučajno morala nasti iskra v posodo. Nastala je strahovita eksplozija, ki je raztrgala ves spodnji del ladje. V najbližjih kabinah je bilo takoj mrtvih 20 mož, ostali pa so le za silo oblečeni poskakali na ledene plošče, ki so se radi eksplozije začele premikati. Z obale so najprej opazili samo svit ognja. Brezžična postaja parnika je bila pokvarjena in ni mogla oddajati klicev na pomoč. Šele, ko je minula dolga polarna noč, so ljudje z obale videli posamezne osebe, ki so s trudom na ledenih ploščah skušale priti do suhega. Le malo jih je doseglo suho zemljo. Veliko pa jih je omagalo, ker so oslabeli radi ran in opešali, tako da so prej zmrznili, preden so prišli na kopno. Okoli 80 jih še tava na ledenih ploščah v hudem mrazu in čakajo na pomoč. Šele v ponedeljek popoldne je vlada v Novi Fundlandiji poslala pomoč, ker je tudi vlada smatrala prve vesti za manever, češ da gre za filmsko predstavo. S prvim parnikom je poslala vlada zdravnika, bolničarke in zdravila, z drugo ladjo pa živila in obleke. Oba ta dva parnika, za katerima je bil poslan še ledolomilec, pa bosta mogla doseči kraj nesreče šele v 48 urah, tako da bodo najbrže zadnji brodolomci prej zmrznili. V zadnjih urah goni hud vihar ledene plošče proti odprtemu morju in prebivalci na obali morajo brez moči gledati, kako se nesrečniki vedno bolj oddaljujejo od suhe zemlje. Kraj nesreče leži na severozapadni strani Nove Fundlandije v Whitebay blizu Greenly Islanda, kjer so svoječasno pristali z letalom »Bremen« Fitzmaurice, Köhl in in Hünefeld. Na otoku stanujejo tri rodbine in ni tam nobenega zdravnika.

Ladja »Wiking« je bila zgrajena l. 1881. Zapustila je Newyork 9. marca s 138 možmi, 2 filmskima operaterjema Frissellom in Penrodom ter raziskovalcem Sargentom, o katerih do sedaj še ni nobenih vesti. Frissell je star 27 let in si je že pridobil ime kot filmski režiser za posnetke na severu, s katerimi prikazuje čuda v ledenem morju. Vse je odvisno od tega, ali bodo pomožne ladje dospele na kraj nesreče še pred mrakom, ker ni misliti, da bi še kdo mogel živ prestati tretjo noč na ledenih ploščah. Vlada namerava ob jutranji zori poslati tudi letala na pomoč, ki bodo skušala pristati na ledu ali pa vsaj vreči ponesrečencem zdravila, obleko in živila. Brezžična postaja na Horst Islandu, ki deluje neprestano že 24 ur, poroča nazadnje, da je do sedaj doseglo obalo 60 mož, med njimi nekateri hudo poškodovani. Z okna je videti še mnogo drugih, ki se trudijo, da bi na ledeni plošči prišli do obale. Ladja »Wiking« je pogorela do vodne črte. Trupla, katera so do sedaj našli, imajo strašne opekline.

Newyork, 17. marca. kk. S Horst Islanda se poroča, da je do sedaj doseglo obalo 117 mož, med njimi tudi kapitan ladje. Pogrešajo jih še 25, med njimi tri člane filmske ekspedicije. Najbrže so vsi trije postali žrtev eksplozije. Sedaj se domneva, da je pri eksploziji ladje takoj našlo smrt 34 mož. Položaj onih, ki se nahajajo na ledenih ploščah, postaja vedno obupnejši. Velik del ranjencev je že podlegel ranam ali zmrznil. Prva pomožna ladja z zdravniki in bolničarkami napreduje le počasi in more priti na kraj nesreče najprej ob 9 zvečer. Veter goni ledene plošče s hitrostjo 1 milje na uro proti jugu. Če pomožne ladje ne bodo kmalu dosegle teh nesrečnikov, bo vihar zagnal nesrečnike v ustje notredamskega zaliva, kjer bo nemirno morje plošče takoj razbilo. Z južne strani Whitebaya poročajo prebivalci, da se 12 milj od obale skupina moških obupno bori za rešitev. Skušali bodo, rešiti jih s pasjimi sanmi.

Poplave v Posavju in v Bosni

Ljudstvo se brani z nasipi — Prebivalstvo v čolnih

Brod, 17. marca. ž. Sava še vedno narašča. Ravno tako njeni dotoki. Na mnogih krajih se gradijo nasipi, da bi se tako nudil čimvečji odpor. Vendar se voda vedno dalje razliva in preplavlja velike komplekse. Naraščanje vode je med prebivalstvom vzbudilo strah. Zlasti med prebivalstvom vzhodnega dela Bosanskega Broda. V vodi je namreč mnogo hiš. Nasipe utrjujejo. Kljub strahu pa je prebivalstvo disciplinirano. Posebni ukrepi so se podvzeli na Velikem Ribnjaku pri Brodu. Voda nasipa še ni podrla, pač pa ga je spodkopala. Pri Bosanskem Brodu se je Sava razlila na pravoslavno pokopališče. Bosanski Brod je od vode popolnoma obkrožen. Edino zvezo s svetom ima preko železniške proge in glavne ceste. Slavonski Brod je sedaj v nevarnosti, če naraste voda še od 10 do 15 cm, bo doseigla breg in se razlila. Stara Gradiška je vsa pod vodo, razen kaznilnice. Položaj postaja od ure do ure težavnejši. Mnogo vasi je izoliranih od ostalega sveta. Prebivalstvo more v hišo samo skozi okno, ker vrat radi velike vode ni mogoče odpirati.

Banjaluka, 16. marca. ž. Radi naglega talenja snega in nalivov, v poslednjih dneh, so reke narastle. Na mnogih mestih vrbaške banovine grozi nevarnost poplav. Čim je ban Milosavljević sprejel alarmantne vesti o nevarnosti, je poslal načelnika upravnega oddelka v Brod, da nudi prebivalstvu pomoč.

Sremska Mitrovica, 17. marca. ž. Sava poplavlja vedno večje komplekse. Sicer še višina vodnega nivoja ni dosegla tistega od leta 1924., ko je bila katastrofalna poplava. Vendar je škoda ogromna. Od snoči do danes je voda narastla za 9 cm in znaša višina 673 cm nad normalo. Leta 1924. je znašala višina 708 cm. Prebivalci se poslužujejo čolnov. V Rači je voda narastla za 4 cm. V Županji, v Brodu na Savi in Šamcu je voda zelo narastla. Danes pričakujejo novega navala vode. V Županji je voda danes narastla za 36 cm. Višina znaša 900 cm. Pri Slavonskem Šamcu znaša 694 cm. V Brškem pa 694 cm.

Skoplje, 17. marca. ž. Čeprav se potresi od 8. marca dalje neprestano ponavljajo, so vendar poslednje dni vedno slabejši in slabejši.

Naš poslanik med izseljenci v Belgiji

Bruselj, 17. marca. AA.

Jugoslovanski poslanik na belgijskem dvoru dr. Milojević je v spremstvu jugoslovanskega delegata za soc. politiko Kranjca v avtomobilu nekega belgijskega inženjerja obiskal naše delavske kolonije v provinci Limburg. Dr. Milojeviću je bil prirejen navdušen sprejem od slovenske delavske kolonije v Vichtelburgu, kjer je zaposlenih 700 naših delavcev. Sprejeli so poslanika v imenu svojega društva sv. Barbare. Predsednik društva Kumer je v živih besedah izrazil svojo zvestobo do naše države. Prav tako svečan sprejem je doživel poslanik v Vatrietu, kjer živi okoli tisoč slovenskih delavcev in imajo tam svojo jugoslovansko delavsko podporno društvo. Poslanika so sprejeli s svojo društveno zastavo. Predsednik društva Kavčič je pozdravil poslanika v imenu delavcev ter mu izrazil neomajno zvestobo do kralja in domovine. Najlepši sprejem pa je bil v Austenu, kjer šteje slovenska delavska kolonija 1500 članov. Tam sta dve naši društvi, eno Svete Barbare, zaščitnice rudarjev, ki mu je predsednik Kovačič, drugo pa je delavsko podporno društvo, ki ima za predsednika g. Poliča. Poslanika dr. Milojeviča in Kranjca so sprejeli v dvorani, ki je bila okrašena s sliko Nj. Vel. kralja Aleksandra ter belgijskimi in jugoslovanskimi zastavami. Oba predsednika sta zaprosila g. dr. Milojevića, naj bo tolmač čuvstev neomajne zvestobe na najvišjem mestu do kralja, kraljevskega doma, kraljevske vlade in vse Jugoslavije.

Sprejema se je udeležilo do 600 naših rudarjev, ki so imeli prosto, s svojimi ženami in otroci. Po govorih obeh predsednikov in dr. Milojeviča se je vršil koncertni del svečanosti. Delavci so zapeli državno himno, posebni delavski tamburaški zbor pa je sviral narodne pesmi.

Nato je poslanik Milojević obiskal še mesto Canesy na meji, kjer živi v velikem pomanjkanju okoli 30 naših državljanov, Dalmatincev, Slavoncev in Mačvancev.

Bruselj, 17. marca. AA.

Prihodnjo nedeljo proslavi jugoslovanska delavska kolonija v Seraignu skupno z delegati za socijalno politiko veliko svečanost posvetitve zastave svojega društva »Jedinstvo«. Pri tej priliki bo društvu predana slika Nj. Vel. kralja, in sicer v prisotnosti članov našega poslaništva, delegatov za socijalno politiko, jugoslovanskih oficirjev, ki se mude v študijske svrhe v Belgiji in vseh naših častnih konzulov v Belgiji ter zastopnikov državnih oblasti v Liegeu.

Tri eksplozije v Belgradu

Neznanec položil štiri eksplozivne naprave

Belgrad, 17 marca. AA.

Davi so bile od 4.45 do 5.20 **tri manjše eksplozije**

in sicer **prva** pred vhodom v nedokončano zgradbo prometnega ministrstva v Nemanjini ulici v bližini železniške postaje, kjer je bil majhen paket z eksplozivno snovjo postavljen v kup drobnega gradbenega materijala.

Druga je bila kakih 200 metrov višje v isti ulici. Eksplozivni paket je bil postavljen pod zabojem za ulične smeti.

Tretja je bila kakih 200 metrov dalje na vogalu te ulice in Zrinskega ulice.

Na nasprotni strani je bil postavljen zaboj za ulične smeti. Pod njim so organi oblasti opazili sumljiv paketič. Semkaj so bili takoj postavljeni javni čuvarji, do prihoda strokovnjakov, da pregledajo paket. Malo zatem je prispel strokovnjak, major Rekalov, ki je skušal pregledati vsebino paketa. Medtem je nastala eksplozija, ki ga je hudo ranila.

Tu so našli tudi cekar, s katerim so bile eksplozivne snovi prenešene.

Na osnovi dosedanje preiskave sodijo, da je dotična oseba prispela z vlakom z neke strani in da je, noseč pakete z eksplozivnimi snovmi v cekarju, postavljala pakete na ulici v vrstnem redu in sicer najprej v Nemanjini ulici, pa do vogala Zrinskega ulice, dokler ni zadnjega paketa pustila s cekarjem vred. Iz vsega tega sledi, da so bili naklepi te osebe zgolj demonstrativnega značaja.

Materijalne škode ni, ker so bile eksplozije na odprtih in širokih ulicah.

Gospodična Milka

Zagorje, 16. marca.

V dolgi vrsti stojijo stotine otrok pred topliško šolo. Pred vrsto zastava — pa zastava s črnim žalnim trakom. Poleg vrste učiteljstvo — vsi učenci in učitelji so resnobnih obrazov. Prišli so, da spremijo na zadnji poti truplo gospodične Milke Vodopivec, ki je po sedemnajstletnem trudu in žrtve polnem delu v šoli med mladino legla, pa nič več vstala.

Otroci so nesli zimskega zelenja, da z njim pokrijejo grob svoje vzgojiteljice. G. Culot je vodil zbor šolarjev, da je pri vratih šole in ob odprtem grobu zapel pretresljivo »Vigred...« G. upravitelj se je poslovil od nje — in ni čudno ,če je zajokala mladina in, če smo rosnih oči stali ob grobu tudi drugi — saj je prenehalo biti blago srce, ki je živelo le za bližnjega. Mladina čuti, kdo jo ljubi — in njega se oklene — tudi gospodične Milke se je oklepala — pač najboljša kvalifikacija. Z Bogom! Na svidenje nad zvezdami!

Mrliča niso mogli pokopati

Žaga pri Kočevju, 13. marca.

Zadnje deževje in južno vreme sta napravila toliko vode, da je reka Kolpa močno narasla, narasla tako, kakor prebivalci ob njej že dolgo ne pomnijo. Ob Kolpi sta dve hišici, kjer se pravi na Stenicah (po kamniti steni). Tu je umrl še mlad fant, ki se je nalezel bolezni baje pri vojakih, znan pod imenom Bolijev Tona. Rakev mu je napravil mizar na Žagi, vasi, na drugem bregu reke. Vsled narasle vode, pa mizar izgotovljene krste ni mogel dostaviti in tako se po navadnem času pogreb ni mogel vršiti. Pokopali so ga dan pozneje, ko je voda malo upadla, dne 12. t. m. Čez Kolpo je mogoče priti samo s čolnom.

Usoda stare tatice

Ljubljana, 17. marca.

Pred sodnike malega senata je danes prav opoldne stopila 55 letna ženska z burno preteklostjo. Je majhne postave, kakor krompirjeva kal bledega obraza s še finimi potezami. Julijana, ki je bila rojena v Hieflau na Štajerskem in ki domačih krajev ni videla v mladosti, je pred vojno živela po mnogih velikih mestih, tako na Dunaju, v Gradcu, Ljubljani, Trstu, Gorici in celo v Inomostu. Pristojna je v Kamnik, kjer je lani prebivala v sirotišnici, a je hkratu opravljala posle postrežnice pri Karolu Staretu v času od julija do septembra. Gospodar je naposled opazil, da mu je izmaknila razne predmete v skupni vrednosti okoli 1600 Din. Odslovil jo je. Julijana je odšla nato v Maribor, kjer je lani izvršila tudi več tavin, med drugim je Antoniji Štoler odnesla hranilno knjižico. Pri banki je nato dvignila 1200 Din, a knjižico na skriven način položila za omaro Štolerjeve, ki je še le pozneje opazila tatvino. Izvršila je v Mariboru še dve manjši tavini. Nato je hodila okrog iz Maribora v Ljubljano in v Zagreb, nakar so jo 17. januarja prijeli in zaprli.

Njen proces pred senatom je bil kratek. Julijana, ki govori čudno slovenščino, je kratko povedala sodnikom:

»Priznam vse tako, kakor sem dala na protokol. Res sem vzela. Okrog se nisem vlačila. Iskala sem službe. Sem stara in ne morem nikjer dobiti službe.«

Predsednik je nato čital razne zapisnike in omenil, da je preiskovalnemu sodniku izjavila:

»Ne morem se premagati. Trpim na kleptomaniji že od mladosti.«

Obtožena Julijana je bila 1913 pred ljubljansko poroto obšojena na 5 let ječe kot tatica iz navade. Takrat je ukradla malenkosti, vredne okoli 250 K. Predsednika senata je zaprosila, da ji dovoli kazen prestati v Begunjah. Predsednik se je začudil: »Zahtevate torej visoko kazen? Zakaj hočete v Begunje...« »Zato, ker je tam prijetno,« je odvrnila. Bila je zaradi tatvine in prevare obsojena na 18 mesecev robije in v izgubo častnih državljanskih pravic za 3 leta. Julijana je kazen molče sprejela.

Roparski napad

Nevarne ciganske tolpe

Soteska pri N. mestu, 16. marca.

Pri Levičarju nad Grmadarjem poleg Soteske na Dolenjskem prebivata mati-vdova in hči. V rebri nad okrajno cesto imata na samoti revno hišico in mal vinograd. V petek ponoči (13. t. m.) so udrli v hišico neznani moški, zagrozili ženskama s smrtjo, ako se ganeta, in pobrali obleko in hrano.

V bližini t. j. pod Št. Pavlom pri Dvoru in v Borštu pri Ajdovcu je bilo v zadnjem času vlomljenih in ukradenih več zidanic, kar je najbrže zakrivila ista roparska tolpa. Velika nadloga v teh krajih so tudi cigani sploh, še posebno »ogrski cigani«, ki romajo mimo na več vozovih s sestradanimi konji. Sleparijo ljudi na vse mogoče načine. Ako ne gre s sleparijo, dosežejo kar želijo z žuganjem in tudi s silo. Ljudje žive v vednem strahu in imajo zaklenjene hiše tudi podnevi.

Cigani so sploh priviligirani državljani: Ne plačujejo davkov, ne hodijo v šolo, potepajo se okrog brez dela, žive od tatvine in goljufije in imajo samo eno postavo, namreč to, da smejo krasti v enem kraju samo 24 ur. Po preteku 24 ur jih prepode orožniki iz ene občine (ako jih kdo priglasi), da začno s svojim zločinskim delo v drugi občini. Ali oblast res nima nikakega sredstva proti surovi ciganski svojati? Zakaj se jim sploh dovolijo plenitveni pohodi iz kraja v kraj?

Zopet požar na Črnečah

Črneče, 14. marca.

Minuli četrtek, 12. t. m. je nakrat, ob tri četrt na 10 zvečer izbruhnil požar v gospodarskem poslopju g. Š. in A. Sadnik-a, gostilničarja p. d. Tonej, v Črnečah. Ljudje so večinoma spali, gospodarjev ni bilo ravno niti doma. Bliskoma se je ogenj razširil na vse obširno poslopje. Domača požarna bramba, še-ne leto stara, je hitro nastopila in začela reševalno delo, ki je bilo na otežkočeno po mrazu, ki je vladal po noči. Posrečilo se je rešiti živino: konja, govejo živino, svinje in kure ter nekaj poljedelskega orodja in vozov. Vse drugo, med tem en voz-koleselj, mlatilnica, rezalnica itd. je postalo žrtev požara.

Na pomoč je pozneje prihitela tudi požarna bramba iz Dravograda, ki pa ni mogla več dosti storiti. V veliki nevarnosti so bila tudi sosednja poslopja, zlasti župnišče z gospodarskim poslopjem. Sreča v nesreči je bila, da je poslopja kril v sredo obilo padli sneg. Iskre je nosilo daleč naokrog, do Dobrove, Meže itd.

Kako je ogenj nastal, se seve ne ve. Čudno pa je, da je v poldrugem letu nastal v primerno majhni župniji že četrti požar, in vedno v hlevu. Najprej je pogorelo cerkveno posestvo pri Sv. Križu. Kmalu potem, oktobra meseca 1929 Hažejevo veliko gosp. poslopje v Černečah, dne 4. jan. 1931 troje poslopij g. K. Halbärth p. d. Sušnika v Tribeju, zdaj na Sadnikov hlev. Kako je ogenj nastal, se nikjer ne ve, a gotovo mora biti vmes zlobna roka požigalca, ki povzroča toliko strahu in škode. Da bi ga vendar prijela kmalu trda roka pravice!

Razne nesreče

Ljubljana, 17. marca.

V bolnišnico so pripeljali 4 ponesrečence.

25 letni Andrej Bizjak, sin posestnika s Trate nad Škofjo Loko je včeraj nakladal les na voz. Pri tem mu je padel tram na desno nogo in mu jo zlomil.

40 letni dninar Rafael Komač z Sela pri Mostah je davi spal v nekem hlevu na Selu. Med spanjem pa ga je konj brcnil v prsa in ga resno poškodoval.

8 letni Drago Rež, sin kleparja iz Most, Prečernova ulica 1, je včeraj skakal po dvorišču z drugimi otroci in pri tem padel ter si zlomil desno nogo.

12 letnega Feliksa Janskega, v Prisojni ulici 1, je včeraj večji pes ugriznil v desno nogo.

Vsi ponesrečenci se zdravijo v bolnišnici.

KAJ PRAVIJO ŠTEVILKE:

700.000 ZAVITKOV ELIDA SHAMPOO PRODANIH V ZADNJEM LETU!

DOKAZ NJEGOVE PRILJUBLJENOSTI!

700.000 zavitkov Elida Shampoo med 13 milijoni prebivalcev Jugoslavije! Vsak 20. prebivalec uporablja torej Elida Shampoo.

Za negovanje las

ELIDA SHAMPOO

Povišani prispevki rudarskega zavarovanja

Ljubljana, 17. marca. AA.

Rudarsko glavarstvo v Ljubljani razglaša:

Na osnovi čl. 2 in 3, točka 12 zakona o uredbi vrhovne državne uprave od 31. marca 1929, čl. 1 uredbe o organizaciji rudarske stroke od 27. junija 1921 in čl. 135 pravil bratovske skladnice za zavarovanje delavcev in osebja na rudarskih podjetjih v kraljevini Jugoslaviji od 1. decembra 1924, je izdal g. minister za šume in rudnike sledeče

rešenje:

»Za začasno sanacijo pokojninske blagajne Glavne bratovske skladnice v Ljubljani se v čl. 102 pravila bratovske skladnice v mejah od 3—5% predvideni in z rešenjem g. ministra za šume in rudnike R št. 11.464 z dne 6. decembra 1927 od 5% na 7% od delavske kategorijske mezde povišani prispevki za pokojninsko blagajno sledeče povišajo:

1. za krajevne bratovske skladnice **Celje, Jesenice, Krmelj, Ljubljana** — 8%, kar znese **307.100** dinarjev;

2. za krajevno bratovsko skladnico **Store** — **9%**, kar znese **54.100 Din;**

3. krajevne bratovske skladnice **Hrastnik, Kočevje, Laško, Rajhenburg, Trbovlje, Zagorje** — **10.2%**, kar znese **2,547.100 Din;**

4. za krajevno bratovsko skladnico **Velenje** — **10.8%**, kar znese **481.400 Din;**

5. za krajevne bratovske skladnice **Leše, Mežica, Ravne** — **12%**, kar znese **742.800 Din,**

skupaj 4,132.500 Din.

Ta sprememba pravil bratovske skladnice za zavarovanje delavcev in osebja na rudarskih podjetjih v kraljevini Jugoslaviji z dne 1. decembra 1924 velja od **1. marca 1931** in se razglasi v »Službenih novinah«.

O tem se obvestijo Glavna bratovska skladnica v Ljubljani in vse krajevne bratovske skladnice tuuradnega okoliša z naročilom, da pričnejo pobirati povišane prispevke s 1. marcem 1931.

Na kolodvoru točijo vino!

Na glavnem ljublj. kolodvoru so včeraj pretočili 95.000 litrov vina

Ljubljana, 17. marca.

»Banatsko vino točijo na kolodvoru!« Ta govorica se je danes dopoldne nagio širila med železničarji glavnega kolodvora in po bližnjih ulicah. Vendar enkrat so po dolgih razmotrivanjih odredili, da so začeli s pretakanjem vina. Težki tovorni vozovi in parizarji, v katere so bili vpreženi močni in lepi kmečki konji, so drčali v smeri proti prostoru glavnega tovornega kolodvora, kjer so stali že od 11. decembra 1930 vagoni famoznega banatskega vina, ki ga je zaplenila glavna carinarnica in nedavno prodala na javni dražbi. Ker je finančno ministrstvo kljub ugovorom interesiranih strank odobrilo prodajo, je bilo za danes odrejeno pretakanje vina iz cistern v sode. Prvotno so nameravali vse vagone prepeljati v prosta skladišča Balkana, toda pojavile so se tehnične ovire in zato so se odločili za stari prostor.

Glavni zdražitelj vina trgovec g. M. Petrič je dobil več interesentov, ki so sedaj to vino prevzeli. Glavni pogoj pri prevzemu je bil, da se mora vino denaturirati in vporabiti ali za kis ali za žganje. Proceduro denaturiranja je nadzoroval vinarski nadzornik g. Kuret iz Maribora. V ta namen so pripravili okoli 5000 kg morske soli, kajti na vsakih 100 l vina je moralo priti 5 kg soli.

Zastopniki carinarnice, mestnega dohodarstvenega urada in mnogi interesenti so bili že zgodaj ob 8 pri vagonih. Opravili so takoj potrebne formalnosti. Pred vagone so zvalili do 150 sodov, v katere so najprej začeli sipati sol, nato pa so napeljali gumijaste cevi, da je notri teklo peneče, črnordeče vino »otelo«, ki je bilo iz velikih kleti nekega banatskega graščaka. Pripeljali so tudi sesalke, ki so jih postavili v odprte vagone in hkratu iz vseh vagonov je teklo vino.

Največji in najživahnejši naval voznikov in gledalcev je bil od 10 do 11 dopoldne. Bilo je pravcato mravljišče in vinsko sejmišče. Delavci so se žurno sukali okoli vagonov in sodov. Pomagali so z močnimi klici: »Horuk!« valiti z vinom napolnjene sode na vozove. Poleg vozov pa so bili tudi tovorni avtomobili.

Mnogo vina se je polilo tudi po tleh, kajti točilci so hiteli in niso kdovekaj pazili na pokvarjeno vinsko kapljico. Pravijo, da se je razlilo več sto litrov vina, a še več so ga skrivaj popili. Kar v raznovrstnih posodah in steklenicah so odnašali vino. Razvila se je huda borba za kozarce in steklenice. Mnogi so potem hiteli z vinom domov ali pa v tajne kotičke, kjer so pokušali črnino ob malem dopoldanskem prigrizku. Skupina drugih je budno motrila situacijo pred vagoni in vneto nosila vino v stran. Bili so naravnost komični prizori, kako so ljudje na rampi točili to vino. Govorili so med seboj: »Škoda take kapljice. Saj je to vino boljše ko dalmatinsko.«

Okoli 11 dopoldne so postali mnogi prav veselo razpoloženi, začeli so prepevati in govoriti: »Ljubljana se danes giblje in ziblje. Vse je veselo.«

Nekateri so vedno silili k sodom. Vozniki so začeli te sitne muhe celo zmerjati in vpiti nad njimi: »Barabe! Ste že pijane, komaj stojite. Pomagajte nam nakladati, potem dobite plačilo. To je škandal.«

Proti poldnevu je vrvež nekoliko ponehal. Tudi popoldne je postalo mirnejše, toda mnogi so se opotekajoč zibali z glavnega tovornega kolodvora. Točili so vino cel dan do večera. Pretočili so okoli 950 hl vino. Ugotovili so večji kalo.

Iz vseh sodov so vzeli tudi po več vzorcev, ki so jih v prisotnosti notarja dr. Kuharja zapečatili na zahtevo strank, ki so zainteresirane za vinsko afero. Te vzorce bodo pozneje natančno kemično preiskali in vino analizirali. Po vsem prostoru pa se je, če je zapihal veter, razširjal oster kisel vonj, kakršnega ima vino, če se je pokvarilo in je postalo močno cikasto.

Poučeni pravijo, da ta vinska afera še kmalu ne bo spravljena s sveta in da bo treba še mnogo naporov, da se bo zadeva popolnoma pojasnila. Za enkrat afera kronista več ne zanima.

Vlom v župnišče

Št. Jernej na Dol. 16. marca.

V noči od nedelje na ponedeljek je bilo vlomljeno v pisarno farnega urada. V pisarno, ki je v pritličju na desni strani, je bilo vlomljeno skozi okno na ta način, da je tat zdrobil zunanjo in notranjo šipo, nakar je okno z lahkoto odprl. Okna v pritličju pa so vsa zamrežena z železno pregrajo, s komaj 14 cm široko razdaljo, tako, da že srednje velikemu vlomilcu ne bi bilo mogoče priti skozi tako majhno odprtino v sobo. Jasno je torej, da je bil vlomilec še mlečnozob fantalin, kar so dokaz tudi njegove stopinje v snegu pod oknom, ki so se še zjutraj prav natančno opazile. Stopinje merijo natančno 22 cm dolžine. Imel pa je mladi vlomilec še enega starejšega tovariša, kar se tudi točno spozna po stopinjah.

Kdaj je bil vlom točno izvršen ni mogoče dognati. Verjetno je, da šele po polnoči, ker je do polnoči pred župniščem svetila luč. Opazil pa je vlom g. svetnik Lesjak, ko je zjutraj vstopil v pisarno in videl, da je po pisarni vse razmetano, okno pa odprto. Vlomilec je odnesel denarja, manjše zneske cerkvenih podružnic v znesku od 150—200 Din, nekaj kosov čokolade in medaljo reda sv. Save, katero je g. svetnik pred kratkem prejel. Za okrepčilo si je privoščil pa še nekaj požirkov ruma.

Kaj praviše?

Opozoril bi rad na slovensko razpravo g. dipl. vec. Grampovčana v reviji »Bankarstvo«. Skoraj vse misli in dejstva, navedena v tej razpravi, so taka, da bi se moral z njimi seznaniti vsak Slovenec.

Med problemi, ki jih je g. Grampovčan sprožil, se mi zdi najvažnejši problem slovenskega izseljenstva. Kako hoče pisec ta problem rešiti? S tem, da naj bodo v bodoče oni, ki odhajajo za kruhom iz dežele, kvalificirani ljudje!

Dosedaj je bilo to prav narobe. V tujino so šli navadno — čeprav ne vedno — obupanci in taki, ki niso imeli nič izgubiti razen upanja, da bo v tujini boljše ko doma. Ni častno za naše ljudstvo, da dobavlja tujini samo težake, delavce, ne pa tudi strokovnjakov. To tudi ni domovini koristno. Ti ljudje zaslužijo le malo in le malo pošiljajo domov. Če se vrnejo zgarani v domovino, prinesejo s seboj dostikrat le slarost.

Na jug gre dosti naših ljudi. Navadno gredo le za sluge, dekle in natakarice.

Drugače moramo usmeriti tok našega izseljevanja. Odvišek naših ljudi moramo pošiljati na jug in v tujino drugače pripravljen za življenjsko borbo, kakor dosedaj. V tujino naj gre predvsem naš obrtniški naraščaj, naši inženerji, naši specialni obrtniki in kvalificirani delavci. Ali ni sramota za Slovence, da pri nas, v ožji domovini, na primer en mehanik drugemu odieda skromni košček kruha, na Hrvatskem, v Vojvodini in v srbskih krajih pa imajo krasne zaslužke nemški, madjarski, židovski strokovnjaki?

Predvsem pošiljajmo v svet naše strokovne delavce! Ti bodo več zaslužili, več pošiljali v domovino, boljše nas bodo drugod predstavljali! In ko se vrnejo, gotovo se jih vrne vsaj del, ne bodo prinesli nazaj le bolezni in revščine!

Zato pozdravljam misel, ki jo je sprožil gospod Grampovčan in želim, da bi se uresničila v vsem obsegu!

Kranj

Strelska družina v Kranju. Občni zbor strelske družine v Kranju se vrši 31. t. m. ob 20 zvečer v hotelu »Stara pošta« (soba levo vhoda) z običajnim dnevnim redom. Dasiravno je začela poslovati strelska družina šele lani, ko si je postavila svoje lastno strelišče, ima vendar lepe uspehe. Sobno streljanje, ki se vrši vsako sredo zvečer od 20 naprej v hotelu »Jelen«, je bilo do sedaj dobro posečano. Strelskih vaj je bilo do sedaj 10, ter je bilo na teh vajah oddanih od dam 74, od gospodov pa 1131 serij. Vodstvo pa tudi skrbi za izpremembo, saj razpolaga s stoječimi 20-krožnimi tarčami, avtomatsko »Marjanco«, avtomatsko ubojno tarčo z 10 figurami in avtomatsko tarčo »Bežeči jelen«, ki je pač edinstvena v naši državi. Kakor hitro pa bodo dopuščale vremenske prilike, se bo začelo redno streljanje na strelišču v **Struževem**, kjer bodo prišli na svoj račun tako strelci kot tudi lovci.

Odprto vprašanje na g. okrajnega prosvetnega referenta v Kranju. Kot smo informirani, je kr. banska uprava v Ljubljani rešila našo prošnjo glede šolskega pouka že 21. februarja t. l., kjer odreja spremembo urnikov. Ker se vkljub temu odloku vrši pouk še nadalje po dosedanjem načinu, prosimo p. n. naslov pojasnila, iz katerih razlogov se z izvedbo odloka toliko časa odlaša. — Prizadeti starši.

Jesenice

Obrtno društvo na Jesenicah prijazno vabi vse obrtništvo okraja Kr. Gora na občni zbor, ki se vrši na Jožefovo ob pol 3 popoldne v salonu restavracije Mesar na Jesenicah. Tovariši in obrtniki, stanovska zavest nas kliče, da se občnega zbora polnoštevilno udeležimo. Odbor društva se udeleži sv. maše ob 10 v mestni župni cerkvi, ko se bo molilo za naše brate v Italiji. Zbirališče pri Tršanu. Vabljeni tudi ostali obrtniki. — Načelstvo.

To in ono o Retečah

»Kakšen praznik ste pa praznovali včeraj v Retečah, ker visi zastava na Društvenem domu?« me vpraša tovariš, ko se dobiva v kupeju.

Proslavljali smo Finžgarjevo 60letnico z govorom o njegovem življenju in delu, recitacijami, petjem in l. dej. »Divjega lovca«.

»Slišal sem že davno, da boste v Retečah sezidali novo šolsko poslopje; tolikrat se vozim mimo Reteč, pa ne opazim prav nobenih priprav. Kdaj boste začeli?«

Do danes se še niso prizadeti zedinili zaradi sveta, kjer bi stalo novo šolsko poslopje. Eni hočejo poleg sedanje šole, drugi pa nasproti sedanji šoli. Ko bo vprašanje stavbišča rešeno, tedaj se bo hitro šlo na nadaljnje delo. Saj je pa tudi potrebno zaradi števila otrok. Eno samo učno sobo imamo in v vsak razred jih pohaja po 48, tako da je natlačeno polno. Drugo leto pa ne bo mogoče vseh za šolo sposobnih otrok sprejeti zaradi pomanjkanja prostora.

»Ko sem se vozil iz Škofje Loke proti Retečam, sem opazil drogove; ali boste mar pri vas dobili elektriko, ker je že tudi transformator postavljen ob progi«?

Seveda bomo. V Retečah je že skoro po vseh hišah električna napeljava isto tako tudi v mnogih hiša v Gorenji vasi, Spodnji denici in Ladji. Samo korita, po katerem bi elektrika tekla, ne morejo speljati. Za božič so nam jo z gotovostjo obetali, potem za začetek marca, o veliki noči je še ne bo, pač pa upamo, da bomo mogli že mlatiti na električni pogon.

Mirna

Smrtna kosa. V nedeljo 15. t. m. je po dalji in hudi bolezni umrl in bil v torek na farnem pokopališču pokopan Anton Vidmar, trgovec z dež. pridelki v Glinku. Pokojni je bil znan daleč na okoli ter bil vsled vedno veselega humorja pri vseh priljubljen. Zapušča mlado ženo in 7 nepreskrbljenih otrok. Pokoj njegovi duši, preostalim naše sožalje.

Rok za naročitev Mohorjevih knjig je podaljšan do 22. marca. Kdor jih še ni naročil, naj hiti, da ne bo prepozno.

Ruše

Sprememba. Hišo gospe Julčke Gorišek, soproge g. ravnatelja Mirko Goriška, je kupila ruška posojilnica. G. Gorišek pa si je kupil vilo v Belgradu za stanovanje.

Nesreča. V hlapčevi odsotnosti je udaril v ponedeljek zjutraj konj g. Lesjaka svojega tovariša v hlevu in mu zlomil nogo. Poklicali so konjskega mesarja iz Maribora, ki je konja zaklal v hlevu in odpeljal v Maribor. Za žival, ki je stala pri nakupu 5000 Din, ni dal več ko 250 Din.

Ljubljana

Uspešni dnevi sv. misijona

Ljubljana, 17. marca.

Kakor je bil pričetek sv. misijona v Ljubljani zelo lep, in je privabil v cerkve velike množice ljudi, tako tudi sedaj po prvih dnevih misijon privablja mnogo ljudi in sicer, kar je še boli razveseljivo še mnogo več kakor v prvih dnevih. Tudi pri jutranjih službah božjih in misijonskih govorih je bilo davi mnogo več ljudstva, kakor prve dni. Kakor kaže, bo imel sv. misijon v Ljubljani popoln uspeh, tak, kakor ga pred njim niti optimisti niso pričakovali. Dosedanji uspeh sv. misijona v Ljubljani kaže, kako nujno je bilo prebivalstvo potrebno verske obnove v tem času, ko navidezno materijalizem in monizem zastrupljata življenje mnogih in ko se navidezno ljudje precej pogrezajo v versko indiferentnost. Treba je bilo le vzpodbude, pa so se vsi ti videzi izkazali za zgrešene in se je obenem pokazalo, da je ogromna večina ljubljanskega prebivalstva globoko verna in vdana katoliški cerkvi. Ginljivo je videti n. pr. kako zvečer v župnih cerkvah zbrana množica v idealni verski harmoniji posluša krasno petje pri litanijah in kako potem z vso zbranostjo duha sledi govoru pridigarjev in ne zgreši niti ene njihovih besed.

Misijonski govori misijonarjev so se snoči in danes nanašali predvsem okoli vzvišene božje besede našega Zveličarja. V stolnici so n. pr. govori namenjeni zlasti izobražencem in govorniki s prepričevalno besedo pobijajo vse predsodke, ki so zlasti med inteligenti kolikor toliko običajni proti naukom naše sv. vere. Dalje so snoči in davi govorniki pridigali o hudobiji smrtnega greha in pa o potrebi človeka, da premisli samega sebe in se s tem predvsem pripravi za sv. spoved. Govorniki so tudi razlagali vernikom potrebo krščanskega usmiljenja, torej temo, ki je zlasti v teh časih aktualna, ka tava toliko duš v zmotah in ko se nahaja toliko ljudi v dušnih in svetnih stiskah. V šiški vrše sv. misijon očetje salezijci in ne frančiškani, kakor smo včeraj poročali zaradi malega nesporazuma. Omenjamo ob tej priliki, da so misijonski govori vseh govornikov zasnovani tako, da jih morejo z istim užitkom in z isto koristjo poslušati tako najbolj priprosti ljudje, kakor izobraženci.

Govorniki so tudi opozarjali ljudi naj s spovedjo ne odlašajo, temveč naj si izberejo med tednom primerni čas, da morejo to svojo versko dolžnost opraviti v vsej zbranosti in v miru, ter potem pogosto in če je le mogoče dnevno pristopati k mizi Gospodovi.

Poročali smo tudi že, da se je pričel sv. misijon tudi v Štepanji vasi in v Bizoviku. Pričel se je zelo razveseljivo in se je prebivalstvo prvih služb božjih in govorov udeležilo v velikem številu, tako da je napolnilo obe podružnični cerkvi. Tudi zjutraj sta obe cerkvi polni. Proti pričakovanju so ljudje izredno radostni, da se je verska obnova pričela tudi pri njih. Kar je še posebno razveseljivo, pa je to, da se sv. misijona udeležujejo možje prav v takem številu, kakor ženske. Obe vasi se sedaj kar kosata, katera bo pripravila lepši misijonski križ, in ljudje že darujejo les za ta križ. Tudi misijonarjem samim gredo ljudje zelo na roko in jim skušajo olajšati bivanje teh dni, ko vrše pri njih svoj misijon. Kakor smo poročali se prične v nedeljo misijon tudi v Šmartnem ob Savi in v Tomačevem. V Šmartnem so ljudje nalašč radi sv. misijona napeljali električno v cerkev. Obenem pa pripravljajo že les za misijonski križ. Vse te vasi, kjer imajo svoj misijon, so iz št. peterske fare. Kljub temu pa je šentpetersko cerkev nabito polna, čeprav hodijo ljudje s Poljan v stolnico, iz zahodnega dela župnije pa v frančiškansko cerkev, tako, da hodijo v št. petersko župno cerkev le prebivalci Most in novega in starega Vodmata ter iz onega dela mesta, ki je bližji župni cerkvi. Šentpeterska župnija je največja v Ljubljani in ljudje zato zelo žele, da bi se vršil njih **sv. misijon tudi ob 4 popoldne**, kakor v stolnici. Zjutraj je namreč za mnoge ljudi, zlasti za matere, prezgodaj, zvečer pa zopet prenozno. G. šentpetersk župnik je med sv. misijonom nabral 20 novih članov za Mohorjevo družbo, kar je tudi lep uspeh.

Krasen uspeh sv. misijona v Ljubljani mora razveseliti vsakogar. Saj je želja vsakega poštenega Slovenca, da bi Ljubljana, ta ljubljenka vsega slovenskega ljudstva, bila prva na Slovenskem tudi v verskem življenju.

P. H. Sattner: Vnebovzetje

Pevsko društvo »Maribor« je sklenilo počastiti osemdesetletnico zaslužnega skladatelja p. Sattnerja z izvedbo njegovega oratorija V ebovzetja v Ljubljani, Mariboru, Celju in Dravogradu.

Sattner komponira že od konca sedemdesetih let, večje, oratorijske skladbe je pa začel pisati šele leta 1911. Takrat je nastala Jeftejeva prisega, drugo leto pa že Vnebovzetje (Assumptio), oratorij za soli, zbor in orkester, leta 1914. kantata Oljki ki smo jo pred drevi čuli v Ljubljani, leta 1916. simfonična pesnitev Soči, po vojni leta 1921. simfonična pesnitev V pepelnični noči, leta 1926. simfonična pesnitev Ob nevihti, leta 1931. pa je bila dovršena nova kantata za soli, zbor in orkester »V kripti sv. Cecilije«. Leta 1927 je nastala še opera Taida. S temi velikimi deli nam je Sattner ustvaril slovenski oratorij. V vrsti teh del je gotovo eno najlepših oratorij Assumptio, ki ga bomo čuli danes v Unionu.

Sattner je začel skladati ta oratorij že leta 1910. Tekst mu je oskrbel dr. Mihael Opeka. Drugo leto je bilo delo končano, leta 1912. pa z velikim uspehom izvajamo na treh konce tih ljubljanske Glasbene Matice. Prva leta po vojni je skladatelj delo znovič predelal in ga zopet podal v frančiškanski cerkvi leta 1921. Vnebovzetje ima tri dele, kakor tudi Oljki: Marijina smrt, Marijino vnebovzetje in Marijino kronanje. V prvem delu nastopajo ženin, Marija in trije zbori zbor nebeščanov, angelov in zemljanov ki vabijo prijatelico k sebi, ona pa hrepeni k ženinu. V drugem delu nastopajo Prerok, se recitira svetopisemska zgodba o vnebovzetju, in nastopajo zbori angelov in nebeščanov brez Marije, ki zopet nastopi v tretjem delu obenem s prerokom in zbori. Delo je glasbeno zelo smiselno zgrajeno v trodelno obliko nekam klasičnih proporcij. Zelo učinkovito se mešajo solospevi z zbori in dvospevi, vsak del impozantno zaključi velik zbor. Sattnerjeva glasba je plemenita, prosta posvetne čutnosti, pobožna a čuvstva polna in mestoma zelo dramatična. Pevsko društvo »Maribor«, ki se je ustanovilo leta 1925., se je pod vodstvom agilnega g. Gašperčiča dvignilo v kratkem do takšne višine, da nam je porok za dobro izvedbo Vnebovzetja, enega najlepših oratorijev slovenskih.

Ka bo danes

Drama: Dom osamelih žena. Red B.

Opera: Zaprta

Union, velika dvorana: Koncert pevskega zbora »Maribor«. Sattnerjevo »Vnebovzetje«. Ob 8 zvečer.

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in mr. Hočevar, Celovška c. 34. (Lj. VII.)

*

⊙ **Pevsko društvo »Maribor« v Ljubljani.** K nocojšnjemu koncertu v Unionski dvorani. Slovensko pevsko društvo »Maribor« je bilo ustanovljeno l. 1925., od takrat dalje se lahko izkaže z vestnim in intenzivnim delom za slovensko glasbeno kulturo. Že v prvih letih svojega obstanka je začel študirati velika dela in marca 1928 je izvajal Haydnovo Stvarjenje. Koncem istega leta je izvajal Mozartov Requiem v začetku 30. leta pa Sattnerjevo »Soči« in Dvořakovo »Stabat Mater«. Letos je zbor naštudiral Sattnerjev oratorij »Vnebovzetje«, katerega je prvič izvajal v Mariboru začetkom tega meseca, ponovi se pa danes v Ljubljani, jutri v Celju in zatem še v Dravogradu. Pevski zbor »Maribor« je koncertiral tudi v ostalih večjih krajih bivše mariborske oblasti, predvsem v Celju in Ptuju, kjer je ponavljal skoro vse svoje velike koncerte. Od začetka dalje predseduje zboru sedanji mariborski župan dr. Alojzij Juvan, zborovodja pa mu je mariborski stolniški regenschori g. Gašparič. Zbor šteje okrog 90 pevk in pevcev, vsi ti nastopijo danes v Ljubljani. Orkesterski part izvaja pomnožena vojna muzika iz Maribora, solistične vloge pa so v rokah gg. pe Lovšetove, tenorista Avgusta Živka in baritonista Neraliča. Ker je to prvi koncert, ki ga prirede Mariborčani, člani »Maribora« v Ljubljani, opozarjamo in vabimo ljubljansko koncertno publiko, da z obilnim posetom počasti svoje rojake s severne meje. Z današnjim koncertom imajo pa Mariborčani tudi to iskreno željo, da tudi v Ljubljani počaste sivolasega in velezaslužnega avtorja, p. Hugolina Sattneria.

⊙ **Ljubljanske pevce** prosimo, da se po možnosti udeleže danes zvečer ob 6 spremljanja iborskih pevcev na ljubljanskem glavnem kolodvoru. Ravnotako jih vabimo, da polnoštevilno poletijo koncert.

⊙ **Na Sv. Jožefa dan, na dan molitev za naše rojake v Italiji,** poje pri akademski maši v frančiškanski cerkvi v Ljubljani ob 11 Narodno železničarsko glasbeno društvo »Sloga« Š. Šantl-ovo »Staroslovensko mašo« s spremljevanjem orkestra pri katerem sodelujejo tudi člani Orkestralnega društva Glasbene Matice.

⊙ **Vseuč. prof. dr. A. Gosar** bo v sredo dne 18. t. m. ob 18 v zbornični dvorani univerze nadaljeval svoje javno predavanje o **Sociološkib in ekonomskih osnovah moderne družabne reforme.**

⊙ **Materinski večer v Zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece** se vrši v sredo 18. t. m. točno ob 8 zvečer. Govori: dr. Ivo Pirc o temi: »Higienske raznoterosti«.

⊙ **18. III. 1931 — »Vnebovzetje«.**

⊙ **Fantovski odsek Šentpetske gega prosvetnega društva** ima na praznik sv. Jožefa v cerkvi sv Petra ob 7 zjutraj skupno sv. obhajilo. Vsi člani se pozivajo, da se zanesljivo udeleže te svečanosti. — Predsednik.

⊙ **Slovensko zdravniško društvo** ima v petek, dne 20. t. m. redni znanstveni sestanek. Predava g. prof. dr. Zalokar o regulaciji preveč bolečih popadkov.

⊙ **Ljubitelji grozdja in vinske trte** pridite vsi v sredo 18. t. m. ob 17 v predavalnico mineraloškega instituta na univerzi. Nadzornik šolskih vrtov v p. gosp. Josip Štrekelj bo predaval o »Virski trti pri hiši in v vrtu«. Vstop k vsem predavanjem podružnice Sadjarskega in vrtnarskega društva je tudi za nečlane prost.

⊙ **Fantovski odsek** prosv. društva Krakovo-Trnovo v Ljubljani, vabi vse člane, da se udeleže na praznik Sv. Jožefa, skupnega sv. obhajila v farni cerkvi trnovski ob 6 zjutraj.

⊙ **Proračunska seja občinske uprave.** Proračunska seja ljubljanske občinske uprave se vrši, kakor smo že poročali, v petek 20. t. m. ob 5 popoldne v mestni dvorani. Na dnevnem redu je razprava o proračunih mestnega zaklada, obligacijskega posojila, meščanske imovine, amortizacijskega zaklada, mestnega ustanovnega zaklada, mestne klavnice, mestnega vodovoda, elektrarne in plinarne, mestnega pogrebnega zavoda, mestne zastavljalnice in mestne opekarne.

⊙ **Kongregacijski sestanek v Križankah** radi misijona drevi odpade.

⊙ **Občni zbor Društva jugoslovanskih geodetov v Ljubljani** bo v nedeljo dne 22. marca 1931 ob 10 dopoldne v prostorih katastrske uprave v Ljubljani (Hrenova ulica) z običajnim dnevnim redom.

⊙ **Pretlakovanje Dunajske ceste.** Dosedanje pretlakovanje Dunajske ceste med pošto in Tavčarjevo ulico se je izvršilo na račun Mestne železniške družbe radi položitve in utrditve tramvajske proge. V ta namen bode družba pretlakovala tudi ostali del Dunajske ceste do Masarykove ceste.

⊙ **Električne ure v Ljubljani.** V Ljubljani je 8 javnih električnih ur, ki delijo Ljubljančanom delo in merijo čas. Seveda ta delitev v mnenje ni vedno točna, čeprav je električna in Ljubljančani, kakor imajo dolge jezike, hudo zabavljajo čez nekatere ure, zlasti imajo dosti povedati o oni pred kolodvorom, ki gre zelo rada »na počitnice« za več tednov. Zanimivo je, da velja vzdrževanje javnih električnih ur mestno občino 18.309 Din. In sicer velja vzdrževanje naprave 8000 Din, razne najemnine 309 Din, razne poprave, šipe in drugo pa 10.000 Din. Vendar pa moramo omenjati, da so električne ure v Ljubljani aktivne, kakor se to čudno sliši, zakaj najemnina za reklamna polja na električnih urah prinaša mestni občini letno 25.000 Din. Edino, kar bi imeli Ljubljančani k električnim uram pripomniti, bi bilo, naj bi šle povsem točno in zanesljivo.

⊙ **Srajce,** sportne in modne, kravate in nogavice, v krasni izbiri in najceneje pri Štrk **nasl. Karničnik,** Stari trg 18.

⊙ **Damsko perilo,** moderne bluze, torbice, flor, nogavice in rokavice, najsolidnejše cene pri **Štrk nasl. Karničnik,** Stari trg 18.

Izgubila se je poselska knjižica na ime Josipina Blaj. Najditelj se naproša, da jo odda proti nagradi na Sv. Petra c. 51.

Ako Vam otroci

ne morejo jemati ribjega olja, jim dajte **JEMALT,** ker so vsi navdušeni za JEMALT, preparat ribjega olja, ki ima izredno dober okus. Dobiva se v vseh lekarnah za ceno 42 Din za veliko škatljo in 25 Din za malo škatljo.

Maribor

☐ **V mariborskih cerkvah** bodo jutri molitve pri popoldanskih službah božjih pred izpostavljenim Najsvetejšim in sicer v stolnici ob 17, v baziliki Matere milosti ob 15, v magdalenski cerkvi pa ob 14.

☐ **Vladika dr. A. Karlina** 20. obletnico škofovskega posvecenja se bo praznovala širom lavantinske vladikovine v petek dne 20. t. m. V Mariboru bo na Jožefovo v stolnici pontifikalna sveta maša ob 10, ki jo daruje prevzvišeni jubilar. V petek ob 8 zjutraj pontifikalna služba božja z zahvalnico, ki jo bo daroval presv. škof dr. Ivan Tomažič.

☐ **Lep napredek Mestne hranilnice.** V pretekli poslovni dobi izkazuje Mestna hranilnica, ki ji z vso požrtvovalnostjo in bogatim izkustvom načeluje msgr. Jerovšek, napredka pri vlogah na knjižice za 13,628.519.61 Din, pri vlogah na tekoči račun pa za 1,498.671 Din. Napram l. 1929. je to napredek za ca. 13%. Prav posebej je omeniti, da so se pod sedanjo upravo zvišale hranilne vloge za 65%, kar je pripisati modremu in izredno preudarnemu vodstvu. Stanje hipotečnih posojil je bilo koncem leta 57,279.259 Din (povišek za ca. 10.000 000), občinskih posojil koncem preteklega leta 13,119.608 Din (povišek za 3,711.808 Din), meničnih posojil pa 308.660 Din. V tekočem računu pa je bilo posojil za 31,530 274.24 Din in so se torej ta posojila znižala za 2 947.567 Din. Zavodu želimo tudi vnaprej pod vodstvom msgr. dr. Jerovška najlepšega napredka in procvita.

☐ **Rekrutni spisek izgotovljen.** Mestno načelstvo v Mariboru razglaša: Rekrutni spisek v Mariboru pristojnih vojnih obveznikov roj. l. 1911 je za tekoče leto izgotovljen in na vpogled interesentom v pisarni mestnega vojaškega urada v Mariboru, Slomškov trg 11 med uradnimi urami in sicer do 31. t. m. Pozivajo se glavarji rodbin (zadrug), da se prepričajo glede točnosti vpisa zadružnega stanja, ki je podlaga za odrejanje kadrovske službe in da za slučaj nepravilnega vpisa predlože rekrutni komisiji dokaze, po katerih se bo zadružno stanje v rekrutskem spisku popravilo. Dan rekrutacije bo pravočasno razglašen.

☐ **Tretjeredna skupščina za duhovnike** bo mesto jutri v petek dne 20. t. m. ob pol 17 v frančiškanskem samostanu.

☐ **Danes zvečer** ob tričetrt na 20 otvori v mariborski stolnici vrsto govorov o zelo važnem in vedno aktualnem predmetu znani ljubljanski propovednik. Na svidenje, meščani!

☐ **Trgovine** bodo jutri dopoldne kakor smo že poročali, odprte. Ravnotako tudi na praznik Marijinega oznanjenja v smislu banske uredbe o delovnem času.

☐ **Iz gledališča.** Drama pripravlja zanimivo francosko igro »Leseni konji«, ki jo je spisal francoski pisatelj Antoine. Režira J. Kovič. — V D. Trbuhovičevi režiji se vrše priprave za znano Kalmanovo opereto »Cirkuška princesa«. Pri tej operети sodeluje ves operetni ansambl ter celotni zbor. Inscenacijo pripravlja gledališki slikar Ussar, balet pa gdč. Kovačeva in g. Harastovič. — Krstna predstava R. Reharjevega »Učlovečenja« se je morala radi obolelosti režiserja H. Tomašiča preložiti.

☐ **Otvoritev razstave moderne francoske grafike** bo v nedeljo dne 22. t. m. ob 11 v mali unionski dvorani. Zbirka umetnin je last galerije Billiet v Parizu. Razstava bo odprta vsak dan od 10 do 17.

☐ **Ljudsko štetje.** Opozarjajo se vsi, ki nimajo tozadevnih dokumentov, potrebnih pri ljudskem štetju, da si jih pravočasno oskrbijo. V poštev pridejo rojstni list, domovnica, posestni dokumenti ter podatki glede zgradb. Vsa pojasnila daje konskripcijski urad na Slomškovem trgu 17.

☐ **Senzacija: Byrd v Mariboru.** Znana ie ekspedicija admirala Byrda na južni tečaj. Mariborski prosvetni zvezi se je posrečilo dobiti v zvočnem filmu izvirne posnetke te ekspedicije, ki se bodo predvajali od ponedeljka 23. t. m. pa do vključno 27. t. m. v Grajskem kinu. Kot dopolnilni spored se bo predvajal film o bivanju Nj. Vel. kralja Aleksandra in kraljice Marije v Zagrebu meseca februarja t. l. Predstave bodo dnevno ob 15, 17, 19 in 21. Razen tega bodo vsak dan ob 15 razen na praznik dne 25. t. m. šolske predstave proti enotni vstopnini pet dinarjev. Prebivalci izven Maribora naj si ogledajo film predvsem na praznik 25. t. m. Polovica čistih dohodkov šolskih predstav bo naklonila Prosvetna zveza Dijaški kuhinji v Mariboru.

☐ **Prvi spoprijemi.** Jutri na Jožefovo se spoprimeta v Ljubljani na zelenem polju moštvi Ilirije in tukajšnjega Železničarja. Mariborčani so zelo radovedni glede na rezultat tega prvega srečanja.

☐ **Iz dneva v dan** se opaža: gre starček ali starka po ulici in se zgodi, da se mora izogniti mlademu gospodiču ali gospodični — v mlakužo in podobno. Po raznih čakalnicah itd.: mladi sedijo, starejši stoje. Vzgojitelji! — Človek, ki hodi po Mariboru z odprtimi očmi.

☐ **Mariborski sport.** Gross contry za prvenstvo Maribora se preloži na prihodnjo nedeljo dne 29. t. m. — Če bodo vremenske prilike ugodne, se prično v nedeljo 22. t. m. prvenstvene tekme v že objavljenem smislu in redu.

☐ **Kovačnica falzifikatov.** Poročali smo že svojčas o aretaciji I. Rupnika, ki je osumljen ponarejanja 100 dinarskih bankovcev. Včeraj je policija izvršila v njegovem stanovanju v Melju hišno preiskavo, pri čemer so prišli na dan razni ponarejevalni rekviziti kakor oljnate barve, fotografske plošče, gumijaste rokavice, šapirografski pripomočki in drugo.

☐ **Neznano kam...** Izginil je 17 letni vajenec Marijan Martinovič od svojega gospodarja medičarja Pavla Venka v Vojašniški ulici 3. Za seboj je zabrisal vsako sled. Vzrok pobega ni znan.

☐ **On v gostilno, kobila s kočijo v temo.** Izvoščku Jakobu Emeršiču je v času, ko se je za trenutek nahajal v gostilni pri Amerikancu na Spodnje Radvanjski cesti, izginila s kočijo vred kobila v neznano smer. Kobilina hudomušnost, ali hudomušnost drugih, ki niso kobila?

☐ **Udeležite se molitev,** ki se bodo vršile v vseh cerkvah na praznik sv. Jožefa. Spomnite se trpečih bratov! — Sreski odbor Narodne Odbrane.

☐ **Oglasi in inserati** za Slovenca se sprejemajo v upravi na Koroški cesti 1 ter v podružnici na Aleksandrovi cesti 6.

☐ **Lovski blagor.** 145 kg težkega merjasca je ustrelil te dni na Šobru veleposestniški sin Janez Berko iz Kamnice.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 18. marca: Zaprto.

Četrtek, 19. marca ob 20: ODCODENA NOČ. Za abonente polovične cene. Zadnjič.

Dnevna kronika

Koledar

Sreda, 18. marca: Ciril Jeruzalemski, cerkveni učenik; Edvard, kralj.

Novi grobovi

✝ **V Št. Vidu nad Ljubljano** je umrl posestnik in gostilničar g. Jože Bernik. Pokopali ga bodo na Jožefovo ob pol 9 dopoldne na farnem pokopališču v Št. Vidu. Naj v miru počiva! Preostalim naše sožalje!

✝ **Višnja gora.** Grobovi se odpirajo in drug za drugim legajo za vedno. V šestih dneh — pa imamo pet mrličev! Danes zjutraj (17. marca) je po kratki bolezni nenadoma umrl okrajni kmetijski referent g. Franc Jereb. Zavratna pljučnica ga je nepričakovano hitro iztrgala iz naših vrst. Pokojni je bil povsod znan, zlasti po raznih predavanjih in komisijah, kjer je zastopal kmetski stan. Svoje versko prepričanje je vedno pokazal tudi v javnosti — vseskozi je živel po krščanskih načelih. Naj mu bo Bog milostljiv plačnik, preostalim: gospej in otročičkoma, ki neutolažljivo žalujejo za njim, pa naše iskreno sožalje! Pogreb pokojnega bo v četrtek dopoldne. — Znana je že prislovica, da »v Višnji gori ni nikdar samo en mrlič«, da prvemu sledi kmalu drugi. Tako je tudi sedaj. V torek zjutraj je po dolgotrajni bolezni umrla gospa Frančiška Skufca. Dobre »Vavptove mamce« ni več. Težko bolezen je prenašala vdano, brez godrnanja. Bodi ji Bog milostljiv, preostalim naše sožalje! Pogreb pokojnice bo tudi na praznik ob 9 dopoldne. — In v tretje gre rado, pravijo. V Dregi je pa ponoči umrla 71 letna Marija Boltič. Svetila ji večna luč!

Osebne vesti

= **Cerkveno odlikovanje.** Za častnega komornika je sv. oče Pij XI. imenoval monsignora Antona Korituika, ravnatelja škofijske gimnazije v Št. Vidu nad Ljubljano.

= **Nemški poslanik na dopustu.** Nemški poslanik v. Hassel v Belgradu je odpotoval na dvatedenski dopust v Atene in Carigrad. Za časa njegove odsotnosti bo vodil poslaniške posle poslaniški svetnik Windeker.

= **Imenovanja.** Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog predsednika ministrskega sveta in ministra notranjih zadev so postavljeni: za pomočnika bana Dunavske banovine v I-2 Dragomir Todorović, pomočnik bana Vardarske banovine, v isti skupini in kategoriji; za pomočnika ministra notranjih zadev v I-2 Predrag Lukič, okrožni inspektor v Beligradu v p.; za pomočnika bana Vardarske banovine v I-2 Ignac Krastojević, načelnik upravnega oddelka Dunavske banovine v 3a-1; za načelnika upravnega oddelka banske uprave Dunavske banovine v 3a-I dr. Dušan Petrović, okrožni inspektor v Somboru, iste skupine in kategorije — vsi po potrebi službe.

Ostale vesti

— **God maršala Josipa Pilsudskega** bodo letos na Poljskem posebno slovesno praznovali. Tudi »Poljsko-jugoslovanska liga« v Belgradu priredi ob tej priliki posebne svečanosti. Na predvečer bo govoril v radiu o maršalu vojni ataše poljskega poslaništva g. podpolkovnik G. M. Starzynski, a na Jožefovo bo ob 8.30 zvečer akademija s slavnostnim govorom g. dr. V. Babinskega, poljskega poslanika na našem dvoru. — Društvo prijateljev poljskega naroda v Ljubljani proslavi ta dan s predavanjem v radiu: predaval bo na Jožefovo ob 11.30 predsednik društva prof. dr. Rudolf Mole o temi: »Josip Pilsudski, prvi maršal Poljske«.

— **Cerkljanska šola** namerava ob proslavi poldrugstoletnega obstoja razstaviti zgodovinske spomine in sodobne prosvetne produkte svojih učencev. V svrho povzdige tujskega prometa v občini, razstavi tudi slike iz območja Krvavca, zato prosimo, da gg. fotografi in amaterji dajo svoje izdelke na razpolago šolskemu upraviteljstvu v Cerkljah pri Kranju.

— **Potovanje v Belgijo.** Belgijsko poslaništvo namerava prirediti s sodelovanjem agencije »Putnik« skupno potovanje v Belgijo ob priliki velesejma, ki se bo vršil v Bruxelles-u od 8.—22. aprila 1931. Udeleženci potovanja bodo deležni brezplačnega vizuma in velikega popusta v ceni pri potovanju in v hotelih. Potovanje bi trajalo 12 dni in sicer bi odpadla 2 dneva na obisk Pariza, 3 dnevi na Bruxelles, en dan bi bili v luki Anvers, en dan bi obiskali velika industrijska podjetja v Liégu, 2 dni bi se nahajali na obrežju in lukah Zeebruge in Ostende in končno pri povratku en dan v Münchenu. Legitimacije za udeležbo se dobe pri belgijskem poslaništvu v Belgradu in belgijskem konzulatu v Ljubljani in Zagrebu.

— **Na progi Ljubljana—Zgornji Kašelj** vozi odslej samo še avtopodjetje Grad.

— **Organizacija diplomiranih tehnikov**, krajevna skupina v Ljubljani, poziva vse one absolvente višjih oddelkov Tehnične srednje šole, kateri so brez posla, da se javijo osebno ali pismeno na naslov: Arko Franc, Ljubljana, Gradišče 13.

— **Izžrebane številke efektne loterije Dobrodelnega društva v Dobrepoljah:** 814, 1197, 1732, 1096, 1198, 1881, 1105, 1786, 1348, 1302, 895, 1213, 885, 725, 1819, 1924, 980, 1030, 0418, 1315, 1780, 1087, 1284, 1934, 500, 1556, 1124, 449, 1909, 1681, 879, 1100, 789, 391, 770, 444, 858, 1890, 1529, 721, 1775, 936, 1597, 1422, 351, 438, 1014, 1667, 1069, 1855, 1564, 1465, 1916, 1542, 1983, 363, 411, 1914, 1965, 483, 1052, 1536, 1920, 66, 623, 1521, 855, 1226, 1774, 565, 1505, 1301, 2000, 250, 1917, 747, 860, 1817, 578, 670, 671, 642, 1504, 435, 1631. — Dobitki se dobe pri Kmetijskem društvu v Dobrepoljah.

— **Služba dveh babic-dnevničark.** V banovinski ženski bolnišnici v Ljubljani se sprejmeta v službo dve babici-dnevničarki. Nastop službe takoj. Natančnejši podatki se dobijo pri ravnateljstvu, kjer se je osebno predstaviti.

— **G. Avgust Cvikelj** ni več v službi uprave naših listov in torej ni več upravičen za sprejemanje kakršnihkoli naročil za »Slovenca« ali »Domoljuba«, posebno pa ne za sprejemanje denarja. Vsa njemu izročena plačila so neveljavna in jih naša uprava ne more priznati.

— **Ribarsko društvo v Ljubljani** obvešča svoje člane, da je banska uprava za letošnje leto znatno znižala pristojbine za ribarske knjižice. Pristojbine za ribarske knjižice bodo odslej v vsi dravski banovini enake in bodo znašale: za lov na plemenite in vseh vrst ribe 120 Din na leto (prej 350 Din) in za lov na ribe belice 50 Din na leto (prej 175 Din). Ribarske knjižice se sedaj še ne dobe, ker mora ta ukrep banske uprave še odobriti finančno ministrstvo. Istočasno je banska uprava znižala tudi banovinsko davščino na ribolove na efektivnih 25% od zakupnine. Ribarska taksa 15% je odpadla. Prošnje in posredovanja Ribarskega društva v Ljubljani so toraj vendarle imele uspeh. Zato poziva društveni odbor vse lastnike in zakupnike ribarskih revirjev, naj dajejo ribolovna dovoljenja samo onim osebam, ki se izkažejo, da so člani Ribarskega društva! Članarina znaša letno 80 Din. Svoj lokal ima društvo v hotelu Miklič (podzemlje), kjer posluje tajnik vsak torek in petek (razen ob praznikih) od 18 do 20, v sobotah pa od 14 do 16. Člani imajo v lokalu na razpolago krasno in bogato strokovno knjižnico in ribarsko časopisje. Društvo odstopa vse ribarske potrebščine, ki jih je nabavilo pri znani tvrdki, svojim članom za tovarniške cene.

— **Vsem čebelarjem** sporočamo, da obstoja v Ljubljani Čebelarsko društvo za vso Dravsko banovino, ki deluje za povzdigo čebelarstva. Društvo izdaja mesečno svoj strokovni list »Slovenski čebelar«, ki velja letno 40 Din. Smo v času težke gospodarske krize, ki zahteva da se strnejo naše vrste, če hočemo, da ne bo čebelarstvo propadlo. Zato vabi odbor vse čebelarje, da vstopijo v društvo. Naznanite svoj pristop z dopisnico na naslov: Čebelarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani. Držimo se gesla: »Svoji k svojim!«

— **Odšel je neznano kam** 10. marca Darko Hering učenec VIII. razr. osnov. šole v Zagorju. Oblečen je v črno žametasto, sivo suknjo in sivo čepico. Pri sebi ima rjavo aktovko s šolskimi knjigami. Kdor bi ga videl, se naproša, da to nemudoma sporoči staršem proti nagradi, telefonično do pošte Zagorje ob Savi ali ga sam pripelje, fantu pa pove, da se lahko brez strahu vrne. Odšel je v smeri: Zidani most in dalje. Franjo Hering, Zagorje ob Savi.

— **Krvavi pretepi v Hercegovini.** Preteklo nedeljo se je v zapadni Hercegovini vršilo več krvavih pretepov. Posledica: 2 mrtva, 4 težko ranjeni in veliko število lahko ranjenih. Prava bitka se je vršila v mestecu Vitina, kjer je boj sredi mesta trajal cele pol ure. Mestni prebivalci so se zaradi deklet sprli s kmeti iz vasi Grabovnik. Kmalu je nastal pretep: pele so palice, pokale puške in udarjali kamni. Na bojišču sta ostala dva mrtva, Jozo Jaklič in Ivica Herceg, oče 5 otrok. Šele po daljšem času se je orožništvu posrečilo napraviti mir. Več oseb je bilo aretirani. Nedaleč od Vitine je prišlo do boja med prebivalci vasi Klobuk in Šikovaca. Več kmetov je bilo ranjenih, med njimi tudi neka 60letna žena. V Ljubotičih je bil med prepirom z nožem zabodeu Anton Vukoja. Njegovo stanje je smrtno nevarno.

— **V pijanosti se je ponesrečila v Zagrebu** neka mlada žena. Padla je na ulici in se na glavi tako močno poškodovala, da je obležala vsa krvava in nezavestna. Policijski avtomobil jo je prepeljal v bolnišnico usmiljenih sester, kjer so ji nudili zdravniško pomoč. Bila je tako pijana, da je le jecljaje mogla povedati svoje ime.

— **Za mate inski dan** priporočamo dve ljubki otroški igrici: »Mamičin najlepši dan« (prizorček z rajanjem) in »V boj za mamico« (otroški prizorček v 2 dej.), zložil p. Krizostom Sekovanič, pevske točke uglasbil dr. Anton Dolinar. — Cena izvodu z glasbeno prilogo je 5 Din in se dobi v zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani. Omenjene igrice bodo vsled srčkanega besedila nudile otrokom kakor odraslim veliko neprisiljene radostne zabave.

— **Bratje Karamazovi**, roman v štirih delih z epilogom, ruski spisal F. M. Dostojevskij, poslovenil Vladimir Levstik. 1122 strani. Cena nevezani knjigi 200 Din, elegantno v platno vezani 250 Din. To najboljše in največje delo ruskega pisatelja Dostojevskega je spravila filmska umetnost na platno, in se predvaja sedaj tudi v Ljubljani. Kdor izmed posetnikov pa še ni bral prekrasno delo največjega ruskega pisatelja, si ne more predstavljati in zasledovati vse dogodke, ki se bliskoma vrste pred očmi gledavcev. Preberite ta roman preden obiščete predstavo. Knjiga se naroča v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

— **Jadranska Straža** v Ljubljani priredi o Binkoštih izlet v severni Jadran. Prijave sprejema g. prof. Franjo Sič, Vogelna ul. 3. Podrobnosti pozneje.

— **Pri zastrupljenjih**, ki jih povzroči pokvarjena hrana, dalje alkohol, nikotin, morfij, kokain in opij, je uporaba naravne »Franz-Josef« grenčice zelo važno domače sredstvo. Zdravniški strokovni spisi navajajo, da pri zastrupljenjih s svincem »Franz-Josef« voda ne le naglo odstrani najbolj trdovratno zaprtje, marveč tudi učinkuje kot specifično protisredstvo. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Trbovlje

Neka dama je izgubila zlato zapestnico od Arzenška do Škrbeca, pošten najditelj se naproša, da jo prinese v občinsko pisarno, ki prejme za svojo poštenost lepo nagrado.

Želimo pojasnila. Naša občina je imela, kolikor smo doslej mogli ugotoviti, najdražje hišne tablice in sicer po 27 Din. Drugod so jih dobili po 10—16 Din. Gotovo je potrebno, da se nam hišnim posestnikom pojasni razlika v cenah. — Hišni posestnik.

V Društvenem domu bo na Jožefovo delavska akademija ob pol 4 popoldne. Pride govornik iz Ljubljane, ki bo govoril o sodobnih delavskih vprašanjih. Delavci vabljeni!

Slovenigradec

Smrtna kosa. V tukajšnji javni bolnišnici so umrli: 2letna Marija Jelen, roj. Pečnik, žena najemnika iz Razbora; 22letni Ivan Mitok, čevljarski pomočnik iz Dravograda; 26letna Hribernik Miroslava, roj. Tršek, trgovčeva žena iz Brezna ob Dravi; 15letna Minka Jesenčnik, dijakinja drž. realke v Mariboru in hči trgovca iz Dovž. N. p. v m.!

Planinski dom na Urški gori pod snegom. Dva tukajšnja turista sta šla pretekli teden na Urško goro in pripovedujeta, da je okrog planinskega doma toliko snega, da sega čez okna prvega nadstropja. Le samo streha precej visoke stavbe gleda iz snega.

Občni zbor mislinjske podružnice SPD bo 23. t. m. ob 8 zvečer v Narodnem domu.

Podružnica sadjarskega društva je imela v nedeljo svoj sestanek, kateri se je vršil v dvorani okrajne hranilnice ob navzočnosti zelo velikega števila članov. Obravnavala so se važna aktualna vprašanja sadjarstva, tako o negovanju in škropljenju sadnega drevja z arborinom.

Komičen prizor se je dogodil v soboto tukajšnjemu vozniku, ki vozi pošto iz mesta na postajo. Bilo je popoldne in se je mudilo k 4. vlaku. Zaradi tega je voznik naglo vozil. Tik pred postajo pa je zavozil v kup snega. Pri tem se je odlomila os. Zadnji del voza je obtičal v snegu, prvi del pa je konj vlekel za seboj. Voznik, ki je stal na zadnjem delu voza, in poštni spremljevalec na prvem delu voza sta padla v sneg. Imela sta dosti opravka, preden sta voz spravila zopet v red.

Celje

»**Maribor**« **v Celju.** Slov. pevsko društvo »Maribor« je priredilo že več prav uspelih koncertov v Celju. Gotovo bo jutrišnji koncert, ki je obenem proslava 80letnice P. Hugolina Sattnerja, ko se izvaja njegov oratorij »Vnebovzetje«, posebno še z ozirom na prisotnost g. jubilanta, ena največjih glasbenih prireditev te sezone. Koncert se vrši dne 19. marca 1931 ob polpetih popoldne v dvorani Ljudske posojilnice v Celju. Predprodaja vstopnic Sloměkova zadruga in Goričar & Leskošek.

V celjski bolnišnici je izdihnil v nedeljo ob pol 9 zvečer po težki bolezni mestni oskrbnik in železniški vratar v p. g. Jože Marn v starosti 59 let. Pokojnik je bil v Celju obče znana osebnost in zadnja leta zvest naročnik našega lista. Preostalim izrekamo iskreno sožalje. Pogreb bo danes ob 5 popoldne iz javne bolnišnice na celjsko mestno pokopališče. — Dalje je umrl v soboto dne 14. marca tukaj 48letni Anton Orač, posestnik od Sv. Štefana pri Šmarju. — Dne 15. marca je umrla v bolnišnici 15letna rejenka Marija Jurej iz Škofjevasi pri Celju. — Včeraj 16. marca pa 57letni dninar Franc Pencelj z Marije Reke. N. p. v m.!

19. III. 1931 — »Vnebovzetje«.

Trgovine bodo na Jožefovo v mestu Celju odprte, kakor sporoča trgovski gremij Celje.

Obrtni dan. Obrtno društvo v Celju praznuje v četrtek dne 19. marca 1931 obrtni dan s sledečim sporedom: Ob 8 zjutraj sv. maša v župni cerkvi sv. Danijela. Ob 10 dopoldne zborovanje obrtnikov v Obrtnem domu. Referent dosp. dr. Josip Pretner tajnik Zbornice za TOI v Ljubljani.

Nujno potrebno je, da odredi predstojništvo mestne policije na velikem in v našem mestu gotovo najprometnejšem križišču pred palačo Ljudske posojilnice stalnega redarja. Ne enkrat je že prišlo do incidentov med vozniki. Včeraj pa bi se okoli pol 3 popoldne bila lahko pripetila naravnost težka nezgoda in le slučaj je, da je vse poteklo brez nje. Neki osebni avto se je namreč s toliko silo zaletel v s konjem vprežen voz, da je konj zletel po tleh in se deloma poškodoval. Tudi bi bilo nujno potrebno, da mestna občina čimpreje to križišče solenira ter ustvari v sredi takozvani rešilni otoček, ki bi delil sedanji široki prostor na določene prometne poti.

Ptuj

Za ljudsko štetje, ki se bo pričelo 1. aprila s stanjem prebivalstva, poljedlskih gospodarstev in živine na dan 31. marca, je sestavljen popisni odbor za mesto Ptuj. Odborov načelnik je advokat g. dr. Šalamun. Poleg dugih so v odboru gg. Baša, Brenčič Lojze, Peček, Sagadin, prošt dr. Žagar. — V sosednji občini Krčevina je na čelu popisnega odbora ptujski gimn. prof. g. Alič.

Vinarska podružnica v Ptuju ima svoj občni zbor v nedeljo 22. t. m. Pričetek ob 9 dopoldne v Brenčičevi gostilni.

Dražbe. V soboto 21. t. m. se bo v Vošnjakovi ulici 6 na javni dražbi med drugim ob 9 dopoldne prodala ena železna blagajna, ena pisalna miza, 1 kredenca, 2 voza in 4 konji. — V torek 17. t. m. pa se vrše ponovna pogajanja za oddajo poštne vožnje, enkrat dnevno, na progi Vurberg—Ptuj. Izklicna cena 13.200 Din.

Lastniki bonov za reparacije in vojno škodo, ki so prejeli le potrdila o neizdanih bonih, morajo poslati potrdila nad 1000 Din finančnemu ministrstvu, potrdila pod 1000 Din pa oddati pri mestnem načelstvu. Več je razvidno iz oglasa na občinski deski.

Umrli okrajni gozdar g. Edmund Krivic je bil rojen 1879. v Kresniških Poljanah pri Litiji. Pred nastankom svobodne in ujedinjene države Jugoslavije je bil v službi zlasti v krajih, kjer teče Soča. Poleg tega je dvakrat služboval v Idriji. L. 1921 pa je odšel na ogromno posestvo grofa Szaparyja v Murski Soboti. L. 1927 se je preselil preko Mure k Dravi in nasledil pokojnega Barleta. — V znak velikega spoštovanja do pokojnega gozdarja in iskrenega sožalja z njegovo družino so ga pri pogrebu v petek spremljali številni uradniki, med njimi okrajni načelnik g. dr. Vavpotič in mestni župan Brenčič. Miha Podgajski z Bogom je pokojnemu predsedniku zaklical ob grobu član Društva gozdarjev za Slovenijo in Dalmacijo. Lovci so mu v spomin oddali zadnji častni strel.

Brežice

Pri nas in v okolici — na Kranjskem in na Štajerskem — zadnje tedne zelo veliko govore in se prerekajo o tem, ali naj bi mostnina na mostu v Brežicah ostala ali ne. Pri nas smo vsi mnenja, naj ostane, ker vendar pomislite ljudje, kje bomo pa sicer dobili kritje za toliko potreb?! Je res, da je mostnina v Krškem odpravljena, toda tam je lesen most, naš je pa lep, železen, ki ga je dala narediti še bivša Avstrija s pomočjo ondotnih dežela in cesarja samega. Zakon o nedržavnih cestah res da odpravlja mitnice, a to bi za naše mesto ne bilo dobro! Pred kakimi petimi tedni je bila deputacija več županov pri g. banu o tej zadevi, a tudi mi ne mirujemo. Pa pravijo tudi, da imamo previsoko mostnino. Pa ni tako hudo: od avtomobila je samo 10 Din in kolikor je oseb od vsake 50 par. Od enovprežnega voza je samo 5 in pol Din, a od dvovprežnega pa sedem. Če pa morajo pešci tudi plačevati, se pa nam zdi, da bi bilo še boljše, ako bi plačevali več! Zato upamo, da nas kr. banska uprava ne bo po §§ sodila in nas ne bo pustila biti v temi in pomanjkanju! Okoličanom pa mi kličemo: Saj ste že navajeni na te dajatve in pa še zadovoljni ste lahko, ko imamo most, da pri nas lahko nakupite vseh lepih stvari po nizki ceni! (Opomba uredništva: Priobčujemo ta dopis, s katerim se pa v celoti ne moremo strinjati.)

Litomer

Dvorana Katoliškega doma v letošnji sezoni še ni bila tako napolnjena kot preteklo nedeljo, ob prvi vprizoritvi velike rimske igre »Quo vadis«. Trud igralcev je bil poplačan. Ni bila malhna žrtev v letošnji mokri zimi hoditi k vajam, od daleč, pa do polnoči in čez. V splošnem so igralci prav dobro odigrali svoje vloge. Okusna, silno spremenljiva scenerija in originalne rimske obleke (lastne garderobe) so uspeh povečale. Naši fantje in dekleta zaslužijo čestitke in pohvalo. Igra se ponovi še dve prihodnji nedelji ob istem času, ob pol 4. Okoličani prijazno vabljeni. Zveza z vlaki ugodna na vse strani.

Ošpice so se pojavile med ljudskošolsko mladino, posebno med dečki. Smrtnih slučajev ni.

Splošna kriza je zavladala med prebivalstvom radi letošnje dolge zime. Ljudem primanjkuje kuriva, sena za živino, tega in onega, najbolj pa denarja, ker prodati ni mogoče ničesar.

Veliko tombolo priredi Prosvetno društvo na Jožefovo v Katoliškem domu ob pol 6 zvečer. Prvi dobitek je vreča pšenične moke. Ali ni vredno dveh dinarjev. Sreča čaka ravno tebe. Samo pridi.

Mrzel letni čas ogroža
zdravje, vzemite torej par
Panflavin-pastil
ki vas obvarujejo prehlada.

Rečica ob Paki

Povodenj. Zadnji naliv tudi našim krajem ni prizanesel in je napravil precej škode. Cesto med Ljubnim in Lučami je zalilo in deloma pokvarilo. Največ škode trpe lesni trgovci. Nekaterim je odneslo mnogo lesa. Koliko ga je odneslo, se še ne ve točno, vemo pa, da mnogo, mnogo. Tudi Dreta je hitro narastla in udarila čez bregove. Precej rodovitne zemlje je odnesla pri Dobletini in Nazarjih. Pokvarila je tudi most, ki vodi v Kokarje.

Smrt kosi. Tekom tega tedna so pokopali štiri mrliče — in to same ženske. Najstarejša je bila stara 89 let.

Vzorno delovanje »Hranilnice in posojilnice«. Vaš dopisnik se je obrnil na gospoda načelnika Antona Fürsta, da mu da nekaj podatkov o delu, ki ga ta zadruga vrši že nad 30 let. Načelnik je radevolje uslišal mojo prošnjo in mi dal sledeče podatke za poslovno leto 1929. in tudi nekaj podatkov za l. 1930. Ker pa je delo omenjene zadruge popisano v posebni brošurici od njenega obstoja 1899—1929, zato samo nekaj podatkov za zadnji dve leti. V letu 1929. je znašal denarni promet sledeče: prejemki 4.674 335 85, izdatki 4.562.844 33, skupaj 9.237.180 18 Din. Vseh vlog je bilo v tem letu 6.708 819 Din. Čisti dobiček je znašal 21.343.92 Din, ki se je pripisal k rezervnemu zakladu, kateri je znašal koncem l. 1929. 127.257.90 Din. Danes šteje zadruga 477 članov. Ne pretiravamo, ako trdimo, da ima ravno posojilnica največ zaslug, da je v ljudstvu tako ukoreninjeno varčevanje. Koliko posestnikov in drugih malih ljudi se ima zahvaliti za svoj napredek omenjenemu zavodu. Saj pa tudi daje posojila po nizki obrestni meri — t. j. 6% do 6½%. Da se odbor v polni meri zaveda, da naj temelji zadružništvo na prepričanju krščanskega usmiljenja, se vidi iz tega, da je razdelil v l. 1930. na različnih podporah znesek 43.120 Din. Le po tej poti naprej!

Šoštanj

Obrtniški praznik. Tukajšnje Obrtno društvo proslavi na Jožefovo svoj praznik. Ob 9 zjutraj bo v mestni cerkvi sv. maša s pridigo, na kar se vrši v dvorani hotela Kunst zborovanje. Vsak obrtnik naj s svojo udeležbo pripomore k čim lepši proslavi praznika!

Protituberkulozna liga priredi v nedeljo 22. t. m. v Slom. domu zdravstveno predavanje.

Godbeno društvo »Zarja« je imelo pred dnevi ob številni udeležbi članstva svoj redni občni zbor. Iz poročil funkcijonarjev vidimo, da je društvo v preteklem letu živahno delovalo na polju glasbe. Na občnem zboru so funkcijonarji izjavili, da bo »Zarja« tudi v bodoče podpirala šoštanjske kulturne prireditve. Pričakuje pa, da jo bo tudi javnost po svojih močeh podpirala.

Ormož

V nedeljo 15. t. m. je imela okrajna kmetska zveza za ormoški okraj v katol. domu lepo uspelo in prav močno obiskano zborovanje. Predavali so: g. ravnatelj sadjarske zadruge v Mariboru, Rudl, o sadjarstvu in vinogradništvu; g. tajnik Krajnc o krizi v kmetijstvu in o samopomoči in organizaciji kmetskega ljudstva v drugih državah; g. revizor Tirš o zadružništvu. Navzočih je bilo precej nad 300 kmetskih mož in fantov. Dasi je zborovanje trajalo 4 ure in pol, so zborovalci vendar po večini vztrajali do konca. Kmetje, v organizaciji je moč. Pristopajte h kmetski zvezi!

Kočevje

Dražbe gramoza v letu 1931. Okrajni cestni odbor v Kočevju razpisuje za leto 1931 naslednje dražbe gramoza. Dne 18. t. m. ob 8 pri županstvu občine v Velikih Laščah za banovinsko cesto I. reda Škofljica—Kočevje—Brod na K. in za banovinsko cesto II. reda Velike Lašče—Mala Slivnica—Grahovo—Varuh. — Dne 19. t. m. ob 9 pri občinskem uradu v Turjaku za del banovinske ceste I. reda škofljica—Kočevje—Brod na K. v odseku km 11.693 do 19.5 in za banovinsko cesto II. reda od Rašice do Roba. — Dne 22. t. m. ob 9 v pisarni sreskega cestnega odbora v Kočevju za banovinsko cesto II. reda Kočevje—Koprivnik—Črnomelj v odseku od Kočevja do Laze; za banovinsko cesto II. reda Smuka—Stari log—Mala gara—Kočevje, za bivšo deželno cesto od Kočevja do Željn in od Stare cerkve do Gorenjega. — Dne 26. t. m. ob 9 v občinskem uradu v Sodražici za banovinsko cesto I. reda Žlebič—Sodražica—Blo ška polica in za vse v občini nahajajoče se banovinske ceste. Istega dne ob 15 popoldne se vrši dražba gramoza v Loškem potoku pri občinskem uradu za vse banovinske ceste v območju občine Loški potok, pripadajoče sreskemu cestnemu odboru kočevskemu. — Dne 27. t. m. ob 9 se bo vršila dražba za dobavo in vožnjo gramoza pri g. Adamiču, članu sreskega cestnega odbora v Vidmu za banovinske ceste II. reda Struge do Rašice in Kočevje ter Čušperk. Sprejemajo se tudi posmene ponudbe k posameznim dražbam. Ponudbe je opremiti s kolkom 100 Din.

Umrla je gospa Terezija Höniğmann, vulgo Taankenzeneisch, v starosti 86 let. Pogreb rajne se je vršil v nedeljo 15. t. m.

Škrilj pri Kočevju

Tudi naši vasi poledica ni prizanesla. Ravno smo se v sredo pripravljali, da začnemo malo pospravljati, če ne več vsaj pota, ko je začelo močno deževati. Popoldne se je med dež pomešala sodra in kmalu je jelo snežiti. Ko je sneg najbolj padal, je nenadoma zagrmelo, strela je udarila v močan hrast tik nad vasjo in ga razklala. Ali je še kaj drugega od ledu in strele? — Pretekli teden smo pokopali našo najstarejšo vaščanko, ženo ogljarja Tišova. Šele pred 4 leti se je z njim poročila, a zakonske sreče ji ni bilo dano dolgo uživati, umrla je, stara 81 let. N. v m. p.! — Ob poti na Zdihovo je par znamenj, ki so že popolnoma v razpadu. V pomladi pridejo tujci in to ne bo napravilo dobrega utisa.

Dolnja Lendava

Čebelarstvo. Dolnjelendavska čebelarska podružnica priredi 25. in 26. t. m. dvadnevni tečaj v dvorani hotela »Krona« z začetkom ob 9 dopoldne. Vabijo se vsi čebelarji-člani, kakor tudi nečlani, da se tečaja udeleže. Dobrodošli so tudi prijatelji čebelarstva. Predaval bo strokovnjak g. Jože Okorn od banske uprave dravske banovine.

Za mamutovimi sledovi

London, marca.

Basset Digby, član britske kraljevske geografske družbe, piše:

Bili smo v Sibiriji na poti proti skrajnemu severu, da bi našli kje slonovo kost iz pradobe. Nasproti ustju reke Lene ležijo Novosibirski otoki. Kakih 12 otokov po številu nudi največje grobišče velikih sesalcev iz diluvialne dobe. Obenem je tam glavno najdišče mamutovih zobovij, saj so v zadnjih letih našli tam dva popolna eksemplarja te predpotopne živali.

Naa vožnja jebila polna napetegea pričakovanja. Sicer so mi domačini namignili, kje bi lahko z gotovostjo našli mamutove zobe v nezaslišanj divjini, toda nihče ni vedel, če si jih ni že zagotovil kak ruski prekupčevalec, oziroma, če bomo res našli dobro, čisto slonovo kost, ki bi se lahko primerjala z najboljšimi biljardnimi kroglami iz afriške slonove kosti. Upali smo, da se bomo približali največji dragocenosti, ki jo mora imeti kak starinoslovec, paleontolog, da bomo videli popolnega mamuta z mesom in kožo ter dlako, ki je prišel na dan po slučajnem zemeljskem usadu prav tako, kakor ga je pred tisočletji zemeljski usad pokopal med sneg in led ter ga tam konserviral kakor v kaki ledenici.

Kajpada nam je med tem grozilo polno nevarnosti. V teh krajih pogosto razsaja gobavost in druge ostudne kožne bolezni, dalje razbojniške tolpe, pobegli kaznjenci, stenice in komarji, ki raznašajo malarijo. Hvala Bogu, so nas od teh nevarnosti zadele le stenice. Stenic sem se obvaroval na ta-le način: Ko sem spal v leseni koči na umazaniih tleh, sem okrog svojega ležišča napravil krog iz parafina. Ko sem se zjutraj prebudil, sem v svoje veliko veselje opazil pri sijaju goreče peči cele množice razjarjenih stenic, ki so bile ogorčene in razočarane obenem, ko so vso noč krožile okrog mene, ne da bi mogle do mene.

Prvo noč našega pohoda proti severu je prišel v naše taborišče nenadoma neki inžener, ki se je vračal s severnih krajev, kjer je proučeval zlata polja. Ta je pripovedoval, da se mu je po poti zgodilo to-le: Ko so sani počasi tekle navkreber, je zadaj splezal nanje tolovaj in je pričel rezati jermena na prtljagi. Inžener ga je hotel pregnati s samokresom, ki pa je odpovedal. Nato je inžener obrnil samokres in razbojnika z drugim koncem samokresa tako krepko oplazil po roki, da je imel dovolj in je skočil s sani. Še en udarec z nagajko in razbojnik je zaostal.

Včasih smo veslali po reki. Vsakih 20 do 30 km smo se morali s kmeti, ki so imeli čolne, znova pogajati. Možje so prevzeli denar, ženske so morale pa veslati. Pa kako so znale klepetati! Čez sredo čolna sem moral razobesiti odejo, da sem vsaj malo zajezil klepetanje, ki je kakor reka teklo med prvim in zadnjim koncem čolna. Pa so stegnile vratove ven iz čolna in se tako pogovarjale naprej.

Nekega dne smo naleteli na bogato založeno šotorišče trgovca, ki je kupčeval s kožami in krznom. Tu sem videl cele kupe severnih zakladov: ogromno zobovje, rogovje, cele tone predpotopne slonove kosti. Kdo je našel te zaklade? S tem vprašanjem sem se dolgo mučil.

Jakuti in Samojedi, Tunguzi in Lamuti, Ostjaki in Čukči, ljudje vseh ras, ki jim niti imena ne vemo, so preiskovali neznane divjine na severu. Prestajali so brezštevilne nevarnosti radi teh zob. Mnogo mož je zaradi njih bilo pohabljenih ali ubitih. Prestajali so gobavost in snežno slepoto, mraz in lakoto ter smrt v prepadih. Marsikdo njih je našel svoj konec pod kremplji severnega medveda ali med zobovjem gladne volčje tolpe. Ne smemo misliti, da je tak-le dobro ohranjen mamut v teh krajih vsakdanja stvar. Iščejo jih na ozemlju, velikem na stotine kilometrov, na Novosibirskih otokih in na obalah Ledenega morja. Prebivalci, ki se z jelenjo ali pasjo vprego vozijo po skrivnostni tundri, imajo pred mrtvim mamutom velik strah. Vendar imajo še toliko poguma, da mu odbijejo njegovo zobovje, če ga najdejo. Te najdbe potem obdrže zase, dokler ne pride do njih kak trgovec, ki jih odkupi za malo vodke ali za nekaj trukov ali malo čaja. Vendar se včasih zgodi, da evropski raziskovalci vendarle nalete na sveže ohranjeno mamutovo truplo. Enega so nekoč celo naložili na sani in ga po sibirski železnici prepeljali v Petrograd.

Tundra je navadno zamrznjena več desetin metrov na globoko. Poleti, ki tukaj traja tri mesece, se površje pod solncem otaja in treba je hoditi po strašnem blatu med roji moskitov in komarjev. Celo severni jelen se v tem času izogiblje tundre, dokler ne nastopi prvi mraz meseca avgusta. Ta tundra je mamutov grob. Vode poleti narastejo in na svojem teku v Ledeno morje odnašajo s seboj obrežje svojih strug. Pri tem odkrijejo dostikrat velike dele zemlje, pod katero morda mamutovo truplo leži že sto- ali tisočletja v ledu in snegu. Odplavljanje prstene in blatne površine se vrši vsako pomlad leto za letom in tako v led zakopani mamut prihaja vedno bližje površju. Najprvo se morda pokaže konica enega njegovih zob. Drugo leto zopet nekaj. Čez deset let se morda odlušči cel del hriba, ki ga voda odnese s seboj. Sedaj bi človek lahko zapazil že velik del zobu. Čez šestdeset let je že skoraj vsa žival na površju. Nato najdejo to konservirano mrhovino volkovi, severni medved, ki ga začno trgati, dokler ne pride tja kam v bližino človek in ne najde zadnjih ostankov predpotopnega mamuta ter se ne polasti njegovih zob.

Kakor rečeno, imajo pa domačini velikanski strah pred mrtvim mamutom, ki ga jim ne more nihče izbiti iz glave. Trdno so prepričani vsi Tunguzi, da je mrtvi velikan v resnici v zemljo zakopana ogromna podgana, ki bo nekega dne prišla v njihov šotor in pozobala nje z njihovo družino vred. Če pa se mamut upa podnevi iz svoje luknje, ga zadene gotova smrt. O tem so prepričani vsi Tunguzi. Dokaz, da je to njihovo prepričanje pravilno, imajo pa v tem, da, ko ob solnčni svetlobi zagledajo velikana mamuta, vidijo, da je vselej že mrtev, predno pridejo k njemu. Po nekaterih krajih severne Sibirije je prebivalstvo prepričano, da tudi potrese dela mamut, ko rije pod zemljo.

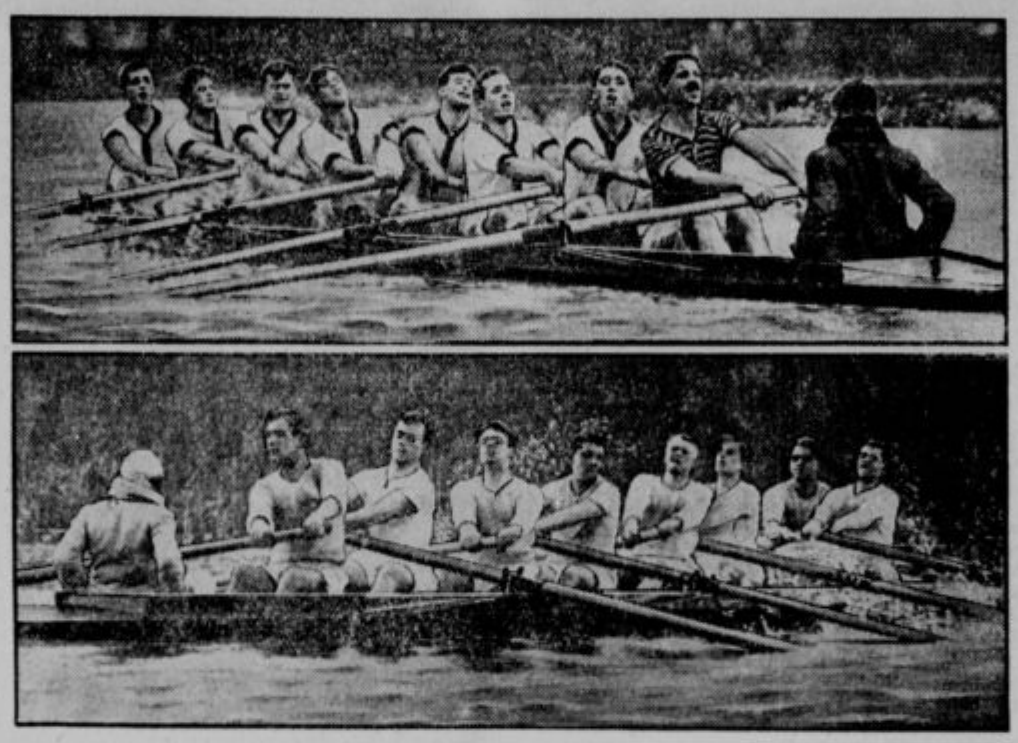

Pred univerzitetno tekmo Oxford—Cambridge. 21. marca se bo na Temzi vršilo tradicijonalno plavalno tekmovanje med univerzitetnimi moštvi Oxford in Cambridge. Že sedaj vlada po vsej Angliji velikansko zanimanje za to tekmo in je vse radovedno, kdo bo zmagal. Na sliki vidimo moštvi pri treningu, zgoraj Oxford, spodaj Cambridge.

Francoski zunanji minister Briand (po francoski karikaturi). Skoro ni človeka na svetu, ki bi ga tolikokrat fotografirali kakor Brianda. Te dni obhaja Briand 25letnico ministrovanja. V tem času je bil trikrat ministrski predsednik in šestnajstkrat zunanji minister.

Napovedi velikega iznajditelja

Obisk pri starem Edisonu

Čudovite iznajdbe je že dovršil človeški um, najmanj od vsega pa služi človekovemu zdravju. Stari, 84 letni Thomas A. Edison pa je v razgovoru s časopisnimi poročevalci napovedal, da je bodočnost človeštva v higieni. Stari Edison živi vedno v svojem dvonadstropnem ogromnem laboratoriju, je močan a gluh, skromen in živahen kakor vedno. Vprašali so ga, če bi bil toliko iznašel, ako bi imel na razpolago vedno dovolj sredstev in dovolj denarja: »Seveda: 45 let sem se moral boriti s plačilnimi naroki.« Pri tem je Edison povedal, da večine velikih iznajdb ni napravila znan. radovednost, ampak le želja po zaslužku. Večina iznajditeljev potrebuje denarja, da bi mogli svojo družino skromno preživiti. Kar jim preostaja od dohodkov, porabijo za poskuse.

»Na nekaterih poljih bo v bodočnosti največ raziskovanja?« Edison ne pomišlja niti trenutka in pravi: »Glavno polje bodočih iznajditeljev je naše zdravje s pomočjo biologije in kemije.« Med tem je Edisonov stari sluga, ki mu služi že 50 let, prinesel škodelico mleka. Edison namreč že dolga leta ne uživa drugega kakor nekoliko mleka vsaki dve uri. Le tu in tam si privošči kozarček jabolčnega soka. »Kakor mlekopivec sem stopil v življenje, kakor mlekopivec se hočem posloviti od življenja. Mleko je edino pravilni živež. 80% ljudi umira zato, ker preveč jedo. Po svojem 81. letu človeku sploh ni treba veliko ali mnogo jesti. Da se temu odreče, je treba poguma. Toda mnogo jesti je res odveč. Vedno sem enako težak, kar dokazuje, da moram ostati pri tem in piti mleko.«

»Ali bo v elektriki še mnogokaj treba iznajti?«

»Vse,« je točno odgovoril, »saj smo komaj pri začetku. Saj še niti ne vemo, kaj je elektrika. Samo to vemo, da je podobna luči. Imamo svojo teorijo, toda praksa nam vsak dan vsiljuje toliko važnih izjem, ki prevrnejo vso teorijo. Zato ta teorija ne bo držala. Tako je z elektriko. Kako bi mogli misliti, da smo iznajdbe na polju elektrike že vse dovršili, ko pa niti ne vemo, da, niti ne slutimo ne, kaj je elektrika.«

»Ali bodo številne iznajdbe naše življenje preveč obremenile?«

»Nikakor ne, človek se bo prilagodil! Ljudje niti ne slutijo ne, česa vsega je zmožen človeški duh... Gledanje v daljavo je še drago in kompliciran0. Zato se za enkrat ne more še mediriti s telefonom. Kdo bi v svojo sobo pripeljal lokomotivo?... Vrtelčasto letalo (autogyro) ima letalsko bodočnost. Iznašel ga je Španec. Pa ljudje pravijo, da je Španija umrla. Vrtelčasto letalo je Kolumbovo jajce. Varno se bo v njem vozilo. Morda se letalo nikdar ne bo tako razširilo, kakor se je avto toda danes je letalstvo še v povoju. Vodljive zračne ladje (zrakoplove) bomo vedno imeli, toda danes so še v poskusnem štadiju... Strupeni plini so manj nevarni kakor krogle in bombe... Ruski komunizem? Kaj takega in podobnega so ljudje že tisočkrati poskušali, pa se jim nikdar ni posrečilo.«

Ko so si obiskovalci ogledali znameniti Edisonov rastlinjak, kjer Edison goji amerikanske rastline, ki vsebujejo gumi, se je razgovor nadaljeval. Edison je priznal, da dela tri ali štiri velike reči, o katerih pa noče govoriti, dokler jih ni dovršil. Od 50 načrtov je včasih le enega mogoče izvesti. Le prevečkrat se zgodi, da se pri teh poskusih stranska steza izkaže za glavno pot k cilju. Mnogo iznajdb je bilo prav za prav razkritih na takih stranskih stezah, kakor n. pr. Röntgenovi žarki in radij. Tako je Bell iznašel telefon. Toda treba je dobro izurjenih možganov, da spoznaš v stranski stezi glavno cesto.

Spomin pred podrtim mostom

V londonskem listu »Daily Express« pripoveduje James Gordon Gray naslednjo dogodbo, ki pravi, da jo je res doživel:

»Nekoč sem bival v Dunsu v škotski grofiji Berwickshire. Tedaj sem doživel strašen snežen metež, ko je tako zamedlo vse ceste in pota, da z nikakim vozilom ni bilo mogoče priti naprej. Tudi železniški promet je bil prekinjen. Moral sem pa v istem času odpotovati v Edinburgh, kjer se je imela vršiti moja poroka. Ker z vozili ni bilo nič, moral sem pa na vsak način odpotovati, sem zajezdil konja in z njim počasi prodiral proti svojemu cilju. Zmračilo se je že, ko sem bil od Edinburgha oddaljen le še nekaj milj. Naenkrat se mi je na ostrem ovinku splašil konj ter se divje vzpel na zadnji nogi. Ker je zelo medlo, sem mislil, da je konj od snežnega meteža oslepel. Toda najsi sem počel z živaljo karkoli, niti za korak je nisem spravil naprej. Na vsak način se je žival hotela vrniti. Le z največjo težavo se mi je posrečilo, da sem konja privezal na brzojavni drog in potem koračil peš dalje.

Pravkar sem dospel do drugega ovinka, ko sem začutil, da me je nekaj za desno roko z vso silo zagrabilo, in sicer s tako silo, da sem se moral obrniti na desno. Prijem je v istem hipu prenehal, toda zagledal sem malo korakov pred seboj črno krsto. Zdelo se mi je, da med krsto in med seboj vidim nekakega belega okostnjaka s povzdignjenima rokama. Nekaj hipov sem obstal kakor okamenel, potem pa sem se obrnil in na vso moč zbežal nazaj h konju ter z njim pobegnil zopet domov.

Drugo jutro sem po isti poti jezdil vnovič in sem videl, da je za ovinkom, za katerim sem se vrnil, bil most, ki pa je bil porušen.«

Radio

Programi Radio-Ljubljana:

Sreda, 18. marca: 12.15 Plošče (slovenske pesmi — šlagerji iz zvočnih filmov). — 12.45 Dnevne vesti. — 13.00 Čas, plošče, borza. — 18.00 Radio orkester. — 19.00 Dr. L. Čampa: Enotna zakonodaja Jugoslavije. — 19.30 Dr. Nikola Preobraženski: Ruščina. — 20.00 Slovenske narodne, zbrane v venčkih »Duhteči nagelj« in »Mlada pota«, pojejo s spremljevanjem radio orkestra gdč. Korenčan in gg. Mirko Jelačin in Drago Žagar. Vmes harmonika solo, g. Rakuša. — 22.00 Časovna napoved in poročila.

Četrtek, 19. marca: 9.30 Prenos cerkv. glasbe. — 10.00 Versko predavanje, g. Jagodic. — 10.20 Ferdo Jelenc: Nauk o serviranju. — 11.00 Radio orkester. — 11.30 Prof. dr. Rudolf Mole: Josip Pilsudski, prvi maršal Poljske. — 12.00 Časovna napoved in poročila: plošče. — 15.30 Gdč. A. Lebar: Kmetska žena in žensko društvo. — 16.00 Humoristično čtivo, pisatelj Milčinski. — 16.30 Citre-solo, izvaja gdč. Greta Justin. — 20.00 Prenos ljubljanske opere. — 23.00 Časovna napoved in poročila; plošče.

Drugi programi:

Četrtek, 19. marca.

Belgrad: 11.30 Plošče. 12.45 Koncert radio orkestra. 17.30 Flavta. 18.00 Prenos glasbe iz hotela »Moskva«. 20.20 Glasba iz sinagoge. 21.30 Ljubljana. 22.50 Koncert radio orkestra. — **Zagreb:** 12.30 Plošče. 17.00 Balalajke koncert. 20.30 Ljubljana: Koncert. 22.40 Večerna glasba. — **Budapest:** 12.05 Koncert: glasba in petje. 17.45 Koncert vojaške godbe. 19.35 »Ivana d'Arc«. 20.00 »Nervoznost«, komedija, nato koncert opernega orkestra. 23.30 Ciganska glasba. — **Dunaj:** 11.00 Plošče. 12.00 Opoldanski koncert. 16.00 Orkestralni koncert. 19.00 Sven Hedinova ekspedicija v vzhodno Azijo (govori Sven Hedin). 20.00 Pesmi. 22.10 Večerni koncert. — **Milan:** 11.18 Pestra glasba. 19.30 Vesela glasba. 20.55 Prenos opere. — **Praga:** 19.30 »Beneški trgovec«, drama. 21.20 Komorna glasba. 22.20 Prenos iz kina. — **Langenberg:** 17.00 Popoldanski koncert. 19.50 Večerna glasba. 20.20 Plošče. 21.00 Simfonični koncert. — **Rim:** 17.00 Vokalni in instrumentalni koncert. 21.05 Koncert. — **Katovice:** 20.30 Prenos iz Vilna. 21.30 Koncert. 23.00 Plesna glasba. — **London:** 13.00 Orkestralni koncert. 14.00 Radio orkester. 17.15 Plesni orkester. 19.00 Oktet. 21.00 Koncert. — **Mühlacker:** 16.30 Popoldanski koncert. 19.00 Sven Hedinova ekspedicija v Vzhodno Azijo. 19.45 Operna glasba. 21.15 Violinski koncert. 22.50 Plesna glasba. — **Mor. Ostrava:** 19.30 Praga. — **Lenipzig:** 16.30 Zabavni koncert. 19.00 Sven Hedinova ekspedicija. 20.00 Radio-igra s petjem. 21.40 Komforna glasba.

Cerkveni vestnik

Cerkev sv. Jožefa.

Na praznik sv. Jožefa ob 8 slovesno sv. maša. Pred mašo: Sv. Jožef, zl. St. Premrl. Med sv. mašo: Missa solemnis v C, zl. Ig. Mitterer z orkestrom, gradual »Domine praevenisti«, zl. M. Drosig, ofert. veritas mea za tenor solo in gosli, zl. C. Wolf. Po maši: Sv. Jožef, zl. dr. Fr. Kimovec.

Cerkev v Križankah.

Na praznik sv. Jožefa je ob pol 11 slovesna sv. maša (pridiga odpade). Izvaja se Missa mater dolorosa, zl. Jos. Gruber; gradual Domine praevenisti, zl. P. Griesbacher, ofer. veritas mea, zl. I. B. Jung.

Naše dijaštvo

Društvo medicincev univerze kralja Aleksandra je imelo 14. t. m. svoj 23. polletni občni zbor. Izvoljen je bil sledeči odbor: Predsednik: Bogataj Jože, podpredsednik: Dolanc Jože, tajnika: Posinkovič Ivo in Tičar Vekoslav, blagajnika: Čelešnik Franc in Horvat Martin, knjižničarja: Volf Vlado in Rupreht Hubert, gospodar: Jagodič Boris.

Kulturni obzornik

Gostovanje japonskega gledališča

V ponedeljek 16. marca je imelo ljubljansko gledališko občinstvo in del novosti željnih Ljubljančanov priliko, da spozna pristno japonsko gledališče pod vodstvom g. Tokuira Tsutsuija. Operno gledališče, kjer se je prireditev vršila, je bilo popolnoma razprodano, tedaj je bil odziv občinstva tak, kakršnega najde v Ljubljani vsaka senzacija, toda to pot se je senzacija pokazala, hvala Bogu, tudi od dobre strani.

Lačne oči so gledale bogate pristne japonske obleke, lepo slikovito pozorišče, presenetljivo krvave dogodke, drzno akrobatiko — več prav za pravnismo mogli dojeti, čeprav nam je član naše drame, g. Jan, pred vsako točko s posebno legendo pripravil in več ali manj raztolmačil. Izvajanja igravcev so našla navdušeno odobravanje in občinstvo je posebno ob sklepu prireditve, ki je trajala dobri dve uri, navdušeno pozdravljalo daljne goste. Toda igravci se zde radi neprestanega popotovanja zelo utrujeni, saj menda zdržema igrajo. Iz Ljubljane so takoj drugi večer že igrali v Trstu.

Rad bi čim točneje podal samo svoje vtise o tej zanimivi novosti, zakaj priznati moramo, da o japonskem gledališču prav nič ne vemo. **Prva točka** je bila slika iz velikega mesta: z mimiko, plesom in govorom, ki ga pa ni veliko, se vrši boj za dragoceno opravljene kupljene ženske — poseže vmes orožje, toda slika se konča z eksotičnim modrostno simbolnim izrekom. **Druga točka** je bil ples, pri katerem dva plesalca v spremstvu petih plesalk spreminjata svojo zunanjost in obraz, simbolno spominjajoč na lisičjo nezanesljivost in ležnivost. Plesavec g. Tsutsui je z izredno spretnostjo menjal obleko, dočim je drugi z nataknjeno masko spreminjal obraz in dosegel mnogo svojstvenega, prav ljubkega humorja. **Tretja je bila tridejanska drama, ki je** kazala zločin poglavarja, ki je dal umoriti kmeta. V nadaljnjem poteku se kažejo priprave k maščevanju in končno pride osveta. Dogodki so romantični; poglavar odpelje mlado dekle, ženin išče maščevalca, se proslavi v boju z roparji, pa si jih pridobi kot prijatelje, z njimi napade poglavarja in reši nevesto, toda najprej ga čaka skupna smrt z nevesto, končno nastopa orožar, ki reši oba in prevzame vso krivdo nase ter se sam zabode. Dejanje je nejasno, skoraj simbolno pravljično, pa tudi v nji zablesti etična modrost: Ali si sam dovolj čist za maščevanje? Orožar nastopa kot deus ex machina — simbolno resen, vse vidi, vse razreši in nazadnje sprejme nase krivdo in kaznuje samega sebe. Pokolje in neprestana smrt je mogoče z našim okusom razumeti samo, ako vse to zvežemo z orientalsko vero — zato je nad vsemi dogodki samo čudna poetična otožnost. Fabule v našem zmislu, ali dramatične teze ta drama ne pozna, dogodke samo naznačuje, glavni pa so čuvstveni dogodki in telesna razgibanost v posameznih teatralično cirkuških trenutkih. Taka je bila tudi zadnja slika, kratka zgodovinska igra, kjer junak, ki se maščuje, v zmoti zabode lastno mater.

Po celotnem vtisu se zdi, da so nam igravci podali predvsem staro zgodovinsko dramo, tisto, ki je živela še brez vsakih evropskih vplivov, vendar moderno stilizirano in prostorninsko opremljeno po evropski drami. Vendar je ta odrska alikarija s svojo posebno lehkotnostjo in fineso ter kljub temu, da je povsem evropska, tako svojevrstna; v izdelavi pristna, da vzbuja izredno pozornost. Kar se tiče dramatične posebnosti, ki je zgoščena v ritmično mimične elemente, nas spominja na prvotno pantomino in v splošnem na prve početke gledališča. Na odru prevladuje eksotičnost, ki se opira na same gole dogodke, in ob njih kaže bogastvo svojega telesnega in duševnega izraza. V ta posebni, primitivni svet se človek, vajen evropske poezije, šele počasi vživi in ga more le od daleč soditi. Večinoma spremlja igranje žensko petje, takt in godba za odrom. Igravci, kakor smo jih videli v vseh različnih vrlinah, bodisi v izrazitem podajanju notranjega življenja ali pa v drznih kabaretnih bravurah, kažejo, da so prav dobra družba. Zato smo za to poučno gostovanje Narodnemu gledališču prav hvaležni. F. K.

GOSTOVANJE G. MAZAKA

V petek je gostoval v ljubljanski operi, ki je zato dala na repertoar Mascagnijevo Vavallerijo in Leoncavallove Glumače, češki operni pevec znatnega slovesa g. Josip Mazak. Odlični operni tenor je pel vlogi Turidduja in Cania. Ima sijajen materijal, izredno močan in zmožen tirske barve, kakor dramatičnega zanosa in je tudi izboren, zelo inteligenten interpret in igralec, ki zna takoj osvojiti in navdušiti poslušalce. Mazak je bil eden najboljših pevcev, ki so letos pri nas gostovali. Ostale vloge v obeh enodejankah so peli z uspehom gg. Thierryjeva, Majdičeva, Primožič in Janko. Operi je dirigiral g. Neffat.

PRODUKCIJA KONSERVATORISTOV

V nedeljo 15. t. m. dopoldne je bila v Filharmoniji prva letošnja javna produkcija našega konservatorija. Nastopili so mladi pianisti, goslaci, pevci in koservatorijski orkester, gojenci M. Hubada, J. Ravnika, J. Slajsa, Škerjanca, Wistinghausnove. Konservatorij je pokazal svoje najboljše gojence iz večinoma najvišjega letnika. Skoro vsi, ki so nastopili, so nam že znani in so mnogi od njih že često nastopili na navadnih koncertih. Lipovšek M. je znova dokazal svoje izborno obvladanje klavirja, med pevci smo čuli talentirana Juga in Arkovo, med goslači mladega Prevoršk, ki vedno veselo preseneti. Potem je koservatorijski orkester sviral Haydnovo drugo simfonijo v D-duru, ki so jo dirigirali učenci dirigentskega odelka prof. Škerjanca, Lipovšek, Šivic, Mueller in Šušteršič. Simfonijo je v kratkem predavanju pojasnil in analiziral prof. Dr. Mantuani. Konservatorij je s to produkcijo vnovič pokazal znane nam mlade talente in njih zopetni napredek. Program produkcije je bil zanimiv, ker ni vseboval samo običajnih šolskih točk, nego tudi resnejše in težje skladbe.